Ազգ
Azg
armenian daily
11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1997 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 173 (1427)

Հեյդար Ալիեւը գոհ է Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի միջեւ հաստատված կապերից

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԲՏՏՈՒՐՅՈՒՆ. Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը գոհունակությամբ արտահայտվեց իր ղեկավարած երկրի եւ Ռուսաստանի միջեւ հաստատված կապերի մասին: Նա ասաց, որ երկու պետությունների իրավապահ մարմինները նույնպես արդյունավետ համագործակցություն են հաստատել: Այդ մասին Ալիեւը հայտարարեց Բաքվում Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարար Անատոլի Կուլիկովի հետ հանդիպման ընթացքում: Կուլիկովը ժամանել է Բաքու մասնակցելու Ադրբեջանի մայրաքաղաքում գումարվելիք ԱՊՀ երկրների ներքին գործերի նախարարների նոր խորհրդին, որի ընթացքում ենթադրվում է քննարկել կազմակերպված հանցագործությունների, ինչպես նաեւ զենքի եւ թմրամիջոցների մաքսանենգության դեմ համատեղ պայքար մղելու հարցերը: Ռուսաստանն ու Ադրբեջանն այս տարի ստորագրել են «Բարեկամության եւ համագործակցության» պայմանագիր: Ռուսաստանի նախագահի խոսնակը հաղորդեց, որ Բորիս Ելցինն այսօր այդ պայմանագիրը ներկայացրել է Պետական դումայի վավերացմանը:

ԱԺ ԱՐՏԱՀԵՐԹ ՆԻՍՏ

Մամլիչ մեքենան այս անգամ ճզմեց Էդ. Եգորյանին

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի նորօրյա նիստերի ավարտից հետո, ժամը 18:30-ին, 115 պատգամավորների ստորագրությունների հիման վրա մեծագույն փութաջանությամբ հրավիրվեց ԱԺ-ի արտահերթ նիստ, որը նվիրված էր նորաստեղծ «Հայրենիք» պատգամավորական խմբի նախագահ Էդ. Եգորյանին ԱԺ պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնից հեռացնելուն պաշտոնանկ անելուն:

«Հանրապետություն» միավորման նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանն ընդգծեց, որ արտահերթ նիստի հրավիրման նախաձեռնողը միավորումն է: Պետաիրավական հանձնաժողովը ԱԺ-ի կարեւոր հանձնաժողովներից մեկն է եւ նրա ղեկավարումը, ըստ Տեր Հուսիկի, չի կարելի թողնել «այլ ուժերի»: Պարզվեց, որ միավորումը դեռեւս 95 թ. խորհրդարանական ընտրություններից հետո որոշել է «ամբողջությամբ վերցնել պատասխանատվությունը», տվյալ դեպքում ԱԺ-ի ղեկավար պաշտոնները: Եվ այդ հայրենանվեր նպատակի իրականացման համար իրենց ստորագրությունն են տվել 115 պատգամավորներ:

Լեւոնիդ Հակոբյանը (ՀԿԿ) խնդրեց Տեր Հուսիկին պարզաբանել վճռի «քաղաքական մոտիվները», մանավանդ ի՞նչն է նման ըստարողականության պատճառը: Տեր Հուսիկը նկատեց, որ հարցը քաղաքական հասունացած է եւ պետք է ամրագրվի միայն ձեւականորեն: Նման կարեւոր պաշտոնում խմբակցության չանդամակցողին չի կարող վստահել:

«Հայրենիք» խմբակցության անդամ Ալ. Ավետիսյանը նշեց, որ այս նիստի մթնոլորտը 37 թ. է հիշեցնում, եւ, ըստ նրա, ԱԺ-ն վերածվում է նախկին սովետական խորհրդարանի, ուր բոլորն ամեն ինչի հետ համաձայն են: Սակայն «էլ ի՞նչ Ազգային ժողով, ուր չպետք է լինեն տարաձայնություններ եւ կոնսենսուսներ», ընդգծեց Ավետիսյանը:

Տես # էջ 2

Ֆրանսիա. Վարչապետին եւ ԱԳ նախարարին հիշեցնում են նախընտրական խոստումները. ճանաչել հայոց ցեղասպանությունը եւ զորակցել Ղարաբաղին

ԱԶԳԻ ՓԱՐԻԶԻ ԹՂԹԱԿԻՑ ՆԱԻՐԱ ՏԵՐ ՊԵՏՐՈՍ-ՏԵՊԿԷՆ. Ֆրանսիայի ոստիկանության անդամ Ռոլան Բլումը, ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի սեպտեմբերի սկզբին երկու հարցում է ուղարկել Ֆրանսիայի վարչապետ Ժոսպենին եւ ԱԳ նախարար Վեդրինին: Առաջին հարցման մեջ նշվում է, թե պատգամավորական ընտրություններից նախօրեին եւ դրանից առաջ երբ սոցիալիստական կուսակցությունը եւ վարչապետ Ժոսպենը ընդդիմության մեջ էին, հանձն էին առել ընտրվելու դեպքում խորհրդարանում արծարծել 1915 թ. հայկական ցեղասպանության եւ պաշտոնապես ճանաչել: Բլումը մաղթում է որ իրենց նախընտրական խոստման համաձայն Ֆրանսիայի կառավարությունը պաշտոնապես ճանաչի հայկական ցեղասպանությունը դրանով հարգելով պատմական իրողությունը ու պայքարելով Թուրքիայի պատմությունը խեղաթյուրելու փորձերի դեմ: Երկրորդ հարցման մեջ Բլումը ԱԳ նախարարին հիշեցնում է Ղարաբաղի հարցով Ֆրանսիայի սոցիալիստական կուսակցության 1997 թ. ապրիլին արած այն հայտարարությունը, ըստ որի կուսակցությունը պաշտոնապես ընդունել է որ կողմնակից է ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքին: Այնինչ Մինսկի խմբի վերջին առաջարկները անտեսում են հայ ժողովրդի իրավունքները, ժողովուրդ, որը պատերազմի դաշտում է ցույց տվել իր իրավունքները: Ռ. Բլումը նշում է, թե արդարությունը պահանջելու փոխարեն Մինսկի հանձնախումբը գերադասությունը տալիս է սահմանների անձեռնմխելիության հնացած ու ժամանակավրեպ սկզբունքներին:

ԱՄՆ-ը կպաշտպանի Իսրայելի ռազմական գերազանցությունը

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, RFI, BBC. ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը չորեքշաբթի օրը սկսեց իր առաջին այցը Մերձավոր Արեւելքի երկրներ, որի ընթացքում նա կայցելի Սիրիա, Եգիպտոս, Հորդանան, Սաուդյան Արաբիա եւ, հնարավոր է, նաեւ Լիբանան: Մադլեն Օլբրայթն առավոտյան հանդիպում է ունեցել Իսրայելի նախագահ Էզեր Վեյցմանի հետ, իսկ օրվա երկրորդ կեսին խորհրդակցություն անցկացրել վարչապետ Բենյամին Նաթանյահուի հետ: Պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավար Արաֆաթի հետ տիկին Օլբրայթը կհանդիպի վաղը՝ Ռամալլահ քաղաքում: Առաջին իսկ օրը Մադլեն Օլբրայթը այսպես ուրվագծեց ամերիկյան կառավարության դիրքորոշումը. «Միացյալ Նահանգներն ամբողջովին կողմնակից է մնում Իսրայելի որակական ռազմական գերազանցությունը պահպանելու նպատակով նրան օգնություն ցուցաբերելուն: Քաղաքականության բնագավառում մեր երկրները միավորում են իրենց ջանքերը ողջ աշխարհով մեկ ժողովրդավարությունն ամրապնդելու համար: Դիվանագիտության բնագավառում ԱՄՆ-ը եւ Իսրայելը արաբական երկրների մեր գործընկերների հետ համատեղ ոչ միայն ձգտում են խաղաղության իսրայելցիների եւ պաղեստինցիների միջեւ, այլեւ համընդհանուր խաղաղություն տանող ուղիով առաջ շարժվելով դեպի անվտանգ սահմանների ու տարածաշրջանային համագործակցության»:

Մադլեն Օլբրայթի այստիսի դիրքորոշումը դուր չեկավ պաղեստինցիներին եւ Յասեր Արաֆաթի զինակից նախարար Հանան Աշրաուին հայտարարեց, թե Մադլեն Օլբրայթի դիրքորոշումը վկայում է, որ ամերիկացիները բացահայտորեն միակողմանի վերաբերմունք են ցուցաբերում խաղաղ գործընթացին:

Իսրայելա-սիրիական գաղտնի բանակցություններ

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA. Իսրայելի ռադիոյի հաղորդման համաձայն, վարչապետ Նաթանյահուի մերձավոր խորհրդականներից մեկը Եվրոպայում գաղտնի բանակցություններ անցկացրեց Սիրիայի պաշտոնատար անձանց հետ, փորձելով խաղաղության գործընթացը դուրս բերել մեռյալ կետից: Ըստ այլ հաղորդագրությունների, Գոլանի բարձունքներից իսրայելական զորքերի դուրսբերման մասշտաբը կախված կլինեն Սիրիայի առաջարկած անվտանգության երաշխիքներից: Իսրայելի վարչապետի օգնականները հրաժարվեցին մեկնաբանել այս հաղորդագրությունները:

Լիտվայում ՆԱՏՕ-ի զորախաղեր

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA. ՆԱՏՕ-ի «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում Լիտվայում միջազգային զորախաղեր են անցկացվում: Էստոնիայի, Լիտվայի, Նորվեգիայի, Շվեդիայի, Դանիայի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Լիտվայի մի քանի հարյուր սպաներ մասնակցում են խաղաղարար գործողության մոդելի մշակմանը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Լիբանանի խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բըրրին վաղը կժամանի Հայաստան

Վաղը, ժամը 18:00-ին եռօրյա այցով Երեւան կժամանի Լիբանանի խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բըրրիի գլխավորած պատվիրակությունը, որը նույն օրը Երեկոյան կբավարարվի միայն Բաբկեն Արարքցյանի հետ «սահմանափակ» ընթրիքով: Շաբաթ օրը Լիբանանի խորհրդարանի նախագահը մինչեւ կեսօր հանդիպումներ կունենա ՀՀ ԱԺ նախագահի, վարչապետի, ՀՀ նախագահի հետ, իսկ ժամը 11:00-ին Ազգային ժողովում ելույթ կունենա «Խաղաղության գործընթացում Լիբանանի դերը» թեմայով: Նույն օրը պրն Բըրրին կայցելի Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր եւ 1915 թ. հայ ցեղասպանության թանգարան, որից հետո տեղի կունենա երկու երկրների խորհրդարանների բարեկամության խմբերի հանդիպումը: Կիրակի նախատեսվում է այցելություն Մատենադարան, Ս. Էջմիածին, հանդիպում Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հետ, որից հետո Գարեգին Ա-ն բարձրաստիճան հյուրին կհրավիրի կոկտեյլի: Ցերեկը՝ 15:35-16:20 նախատեսվում է երկու երկրների խորհրդարանների նախագահների համատեղ մամուլի ասուլիսը: Սեպտեմբերի 15-ին պատվիրակությունը Երեւանից կմեկնի Թեհրան: Ավելացնենք նաեւ, որ Նաբիհ Մուստաֆա Բըրրին ծնվել է 1938-ին, Սիերա Լիոնում, միջնակարգ կրթությունը ստացել է Բեյրութում, այնուհետեւ 1969-ին ավարտել է Լիբանանի համալսարանի իրավագիտության բաժինը, իսկ հետո Փարիզի Սորբոնի համալսարանը՝ ստանալով իրավաբանության մագիստրոսի կոչում: Նաբիհ Բըրրին եղել է ուսանողական շարժման ակտիվ անդամ, Լիբանանի ուսանողների ազգային միության նախագահ: 1980-ին ընտրվել է «Ամալ» շարժման նախագահ եւ մինչեւ այսօր պաշտոնավարում է: 1984-ից տարբեր նախարարական պաշտոններ է վարել, եղել է պետնախարար, արդարադատության, էլեկտրաէներգիայի եւ ջրի մատակարարման, Հարավային Լիբանանի եւ վերակառուցման, բնակչինարարության նախարար: Ազգային ժողովի նախագահ է ընտրվել 1992 թ. սեպտեմբերի 20-ին, իսկ վերընտրվել է 1996 թ. հոկտեմբերի 22-ին:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ԱՄՆ-ը միակողմանի զիջումներ է պահանջում Հայաստանից

Իսկ Գորըր փորձում է հիմնավորել դրանց անհրաժեշտությունը

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

«Ազատություն» ռադիոկայանի մեկնաբան Պոլ Գոբլը վերստին ակտիվացել է: Այդ մասին են խոսում նրա ընդարձակ հարցազրույցները: Դրանցից մեկը նա տվել էր «Ազգի» թղթակից Հակոբ Ասատրյանին օգոստոս ամսվա մեջ, երբ Կովկասն ու Միջին Ասիան հայտարարվել էին ամերիկյան կենսական շահերի գոտի եւ Վաշինգտոնը վճռականություն էր հայտնել հասնելու Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծմանը, հակամարտությունների կարգավորումը տարածաշրջանում համարելով ԱՄՆ-ի թիվ առաջին խնդիրը: Մյուս հարցազրույցը Գոբլը տվել է վերջերս «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայությանը: Հարկ է նշել, որ Գոբլի ակտիվացման հետ ակտիվանում է նաեւ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսը, այսպես կոչված հայանպաստ գործունեությամբ, անենք 907 բանաձեւի առնչությամբ: Ինչ վերաբերում է ամերիկյան գործիչների ոչ պակաս հայանպաստ հայտարարություններին, առայժ դրանք Ռուսաստանի Դաշնության եւ Հայաստանի Հանրապետության միջեւ ստորագրված «Բարեկամության համագործակցության եւ փոխօգնության» պայմանագրի ֆոնի վրա մեծ բափ են ստանում:

Առաջին հարցազրույցում Պոլ Գոբլը գոհունակությամբ անդրադառնում է Կովկասն ամերիկյան կենսական շահերի գոտի հայտարարելու Վաշինգտոնի նախաձեռնությանը եւ ողջունում «դրական արդյունքի» ակնկալիքով: Նա միաժամանակ ընդգծում է «իրական ազատության ու անկախության» անհրաժեշտությունը անդրկովկասյան երեք հանրապետությունների համար եւ այդ ենթատեքստում խորը մտահոգություն հայտնում «որեւէ արտաքին ուժի կողմից Կովկասի օկուպացման վտանգի» առթիվ: Նման մոտեցման դեպքում անդրկովկասյան հանրապետությունների իրական ազատությունն ու անկախությունը նույնացվում է Վաշինգտոնի վերոհիշյալ նախաձեռնության հետ եւ այն ակամա վեր է ածվում արտաքին ուժի ոտնձգություններից Կովկասի պաշտպանության իրական երաշխիքի:

«Արտաքին ուժ» հասկացողության տակ Գոբլը ակնարկում է Ռուսաստանը: Իսկ ռուսների օկուպացիոն նպատակները, Գոբլի պատկերացմամբ, հավասարապես ընդունելի են դարձնում Անդրկովկասից Ռուսաստանի դուրս մղումը ինչպես Ադրբեջանի եւ Վրաստանի, այնպես էլ Հայաստանի համար:

Տես # էջ 3

ԱԶԳ **Ընթացիկ**

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Արտգործնախարարը սպառնում է փակել Հայաստանի սահմանները... պատգամավորների առջեւ

ԱԺ-ի եւ կառավարության սեպտեմբերի 10-ի հարցուպատասխանի ժամանակ պատգամավոր Գեղամ Ղարիբջանյանը նկատեց, որ Աբենֆում վերջերս կայացած վեհաժողովին մասնակցելու մեկնելուց առաջ ինքը արտգործնախարարին է դիմել իմանալու Հայաստանի պաշտոնական տեսակետը: Սակայն այդպես էլ պատասխան չի ստացել, ինչո՞ւ, ի՞նչ պարտավորություններ ունի արտգործնախարարությունը պատգամավորների առջեւ, մանավանդ որ արտգործնախարարը որեւէ զանգի չի պատասխանում:

Իր հերթին ՀՀ արտգործնախարար Ալ. Արզումանյանը նշեց, որ իր ղեկավարած նախարարությունում պատասխանում են բոլոր տեսակի հեռախոսներին «թե սովոր, թե կառավարական, թե քաղաքային»: Սակայն Արզումանյանը միաժամանակ նշեց, որ պատգամավորները արտասահմանյան ուղեւորություններից հետո պարտավոր են հանձնել դիվանագիտական անձնագրերը, ինչը սակայն չեն անում: «Եթե ուզում եք դիմեք սահմանապահներին եւ արգելեք քաղաքից դուրս գալը կանենք», սպառնաց Արզումանյանը: Իսկ ինչ վերաբերում է Հայաստանի պաշտոնական տեսակետն այս կամ այն հարցի վերաբերյալ «ձեռքբերելուն», ապա այդ տեսակետը կարելի է ստանալ արտգործնախարարության խոսնակից ամեն օր ժամը 9-20-ը: (Չմոռանանք հիշեցնել արտգործնախարարին, որ «Ազգ» օրաթերթի անունից տողերիս հեղինակը եւս հարցեր էր ուզել իմանալու Հայաստանի պաշտոնական տեսակետն այդ հարցերի վերաբերյալ, եւ դարձյալ առաջարկվել է զրուցել խոսնակի հետ: Ինչեւէ):

Վաչագան Հարոյանը ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանին հարցրեց, թե ի՞նչ կարգավիճակով է այստեղ գտնվում Թեյման Գըլյանը եւ քարոզում հայերին միանալու Ռուսաստան-Բելառուս միությանը: Ի պատասխան նախարարը հանգստացրեց Հարոյանին, նշելով, որ նախարարությունը աչալուրջ հետեւում է բոլոր այն դեպքերին, միջոցառումներին, որոնք կարող են հակասահմանադրական բնույթ կրել:

Կոմկուսի խմբակցությունից Խորեն Սարգսյանը հարցրեց, թե ի՞նչ որոշման հիման վրա է արգելվում պատգամավորների մուտքը տարբեր գերատեսչություններ, այդ թվում նաեւ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարություն:

Ի պատասխան օպերատիվ հարցերի նախարար Շահեն Կարամանուկյանը նշեց, որ բոլոր գերատեսչություններ պատգամավորների մուտքն ազատ է: Տեղից պատգամավորներից մեկը ռեպլիկ նետեց «անվտանգության նախարարության մուտքն ազատ է, բայց ելքը ոչ»:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Բունդեսթագի պատգամավորները կգան Երեւան

Սեպտեմբերի 14-17-ը Երեւան կժամանի Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետության Բունդեսթագի պատգամավորների պատվիրակությունը, որի կազմում են Քրիստոնեա-դեմոկրատական միությունից Վիլլի Վիմմերը (ղեկավար), նույն միությունից Հայնրիխ Լումմերն ու Հանս Ռայխելը, սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունից Քրիստա Լյորխերը եւ Լիդիա Վեստրիխը, կանաչներից Գերհարդ Հեֆները եւ ազատ դեմոկրատական կուսակցությունից Օլաֆ Ֆելդմանը: Երեւանում Բունդեսթագի պատգամավորները հանդիպումներ կունենան ոչ միայն ԱԺ ղեկավարության ու պատգամավորների, արտգործնախարարի, արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարի, ֆինանսների ու էկոնոմիկայի նախարարի, Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ու ՀՀ նախագահի, վարչապետի հետ, այլեւ կայցելեն Մատենադարան, Գառնի ու Գեղարդ:

Պատգամավորական խումբը կլինի նաեւ Նորքի զանգվածում տեղակայված Ադրբեջանից բռնագաղթածների եւ փախստականների ժամանակավոր կացարաններում: Չորեքշաբթի օրը խումբը կմեկնի Թբիլիսի:

Լորիս Ճգնավորյանից վերցվել է «Արամ Խաչատրյան» մեծ համերգասրահի մենաշնորհը

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ հավաստի աղբյուրների, ՀՀ վարչապետի կարգադրությամբ Լորիս Ճգնավորյանից ետ է վերցվել «Արամ Խաչատրյան» մեծ համերգասրահի մենաշնորհը եւ վերադարձվել ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությանն ու նրա ենթակայության Հայֆիլհարմոնիային:

Սեպտեմբերի 11-ին Լորիս Ճգնավորյանը հրավիրում է լրագրողներին ուղեւգի նրանց բացատրի մեծ համերգասրահից իր «հրաժարականի» մասին, թեեւ չի բացառվում, որ արդեն համաստեղության կարգով մեծ համերգասրահի տնօրեն նշանակված լինի Հայֆիլհարմոնիայի տնօրեն Լեւոն Մովսիսյանը:

Այսպիսով, կարծես թե ավարտվեց Լորիս Ճգնավորյանի եւ Հայֆիլհարմոնիայի «անօրեւան» մնացած խմբերի յոթնամյա «պատերազմը», որի արդյունքում, սակայն, «պարտվող» կողմը չի հեռացվում ասպարեզից: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը, որն այդ անցած շրջանում գրեթե [illegible] Հայաստանում եւ Հայաստանից դուրս հայկական սիմֆոնիկ երաժշտությունը մասսայականացնելու գործում մեծ համերգասրահում կունենա իր փորձերի ու համերգների օրերն ու ժամերը:

Միայն մի հարց է ծագել, որ մշուշոտ է. կմնա՞ ֆիլհարմոնիկի ղեկավարի դերում Լորիս Ճգնավորյանը, թե մենք նորից ականատես կլինենք այնպիսի սիմֆոնիկ համերգների (նաեւ այլ համերգների), որոնց ժամանակ, ինչպես նախկինում, բեմում երաժիշտներն ավելի շատ կլինեն, քան դահլիճի ունկնդիրները:

ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ

ԱԺ ԱՐՏԱՀԵՐԹ ՆԻՍՏ

Մամլիչ մեքենան այս անգամ ճզմեց Էդ. Եգորյանին

Սկիզբը էջ 1

Պետրոս Մակեյանը («Հայրենիք») նշեց, որ իրեն չի զարմացնում այս արտահերթ նիստը, քանի որ «վերջին երկու տարիների ընթացքում մեր քաղաքական ղեկավարները համարյա ճիշտ քայլեր չեն անում»: Մակեյանը նշեց, որ սարսափի մթնոլորտ է տիրում ԱԺ-ում, եւ պահանջվում է կուրորեն հետեւել բոլոր հանձնարարականներին, որոնք «գալիս են ՀՀՇ վարչությունից»: Սակայն, ըստ Մակեյանի, «նոր թերիաները չունեն այն ուժը, որ ուզածն իրականացնեն»:

Սամվել Գեւորգյանը հանգստացրեց ներկաներին, ասելով որ «ոչ մի սարսափելի բան չկա, ամեն ինչ տրամաբանական է, եւ ֆրակցիան ճիշտ է վարվում»:

Գագիկ Ներսիսյանը նշեց, որ «Հանրապետությունը» քաղաքական խնդիր է լուծում, եւ սա ճշմարիտ քայլ է»: Ինչ վերաբերում է իրեն, ապա Գագիկ Ներսիսյանը նշեց, որ «Շարժման հետ եկել եմ, Շարժման հետ պիտի գնամ, ինձնից մի փորձեք ընդդիմություն սարքել»: Ներսիսյանը կոչ արեց սրանից ողբերգություն չսարքել, քանի որ «բոլոր հեղափոխությունները բոլոր ժամանակներում խժռել են իրենց լավագույն մարտիկներին»:

Հովհ. Թոքմաջյանը իր ելույթը սկսեց պատմական հղումներով հիշատակելով դրվագներ... Վաթեռլոյի ճակատամարտից: «Այսօր խորհրդարանը պետք է պատասխանի մի հարցի. երկիրը գնալու է դեպի դեմոկրատիա՞, թե՞ դեպի դիկտատուրա»:

Բաբկեն Արարքցյանն անկեղծ էր, ինչպես երբեք ընդգծելով, որ միավորման այս քայլը «բնական հակազդեցություն է մյուս ազդեցությունից»:

Օրվա հերոսը Էդ. Եգորյանը նկատեց, որ «եթե այստեղ պրոբլեմներ կան, դրանք իմ պրոբլեմները չեն»: Նա ավելացրեց, որ ինքը հրաժարական չի տալու եւ պատգամավորները պետք է քվեարկեն: Ըստ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահի, օրինապահ լինելու դեպքում միավորումը նախ պետք է կանոնակարգային փոփոխություններ կատարեր, համաձայն որոնց ամրագրվեր, որ հանձնաժողովների նախագահները պարտադիր պետք է «Հանրապետությունից» լինեն, ոչ թե առանց քվոտաների հաստատման եւ ամրագրման հանձնաժողովների նախագահներ փոխվեն:

«Ցանկացած իշխանություն մի խնդիր միշտ ունի՝ իշխանությունը պահելու խնդիրը», նշեց Եգորյանը, ավելացնելով, որ ներկա իշխանությունները ուզում են, որ ժողովուրդն իրենցից վախենա, սակայն «դա ապագա չէ մեր ժողովրդի համար», քանի որ «ուժային մեթոդները միշտ բումերանգի նման հարվածում են»: Եգորյանը նշեց, որ «ֆորմալ տեսակետից իրարից չենք տարբերվում (ՀՀՇ-ից-Ն. Մ.), սակայն մեր միջեւ սարուձոր կա»:

Ուշ երեկոյան հայտնի դարձավ գաղտնի քվեարկության արդյունքը. համաձայն որի 102 պատգամավոր «կողմ» են քվեարկել Եգորյանի հետկանչին, 39-ը «դեմ»:

Եվ այսպես Էդ. Եգորյանի, մոտ վերջերս ի հայտ եկած այլ[illegible]ությունն ու ընդդիմախոսությունը ճզմվեց մամլիչ մեքենայի թրթուրների տակ:

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Սահմանադրական վերահսկողությունը Գագիկ Հարությունյանի վերլուծական մոտեցմամբ

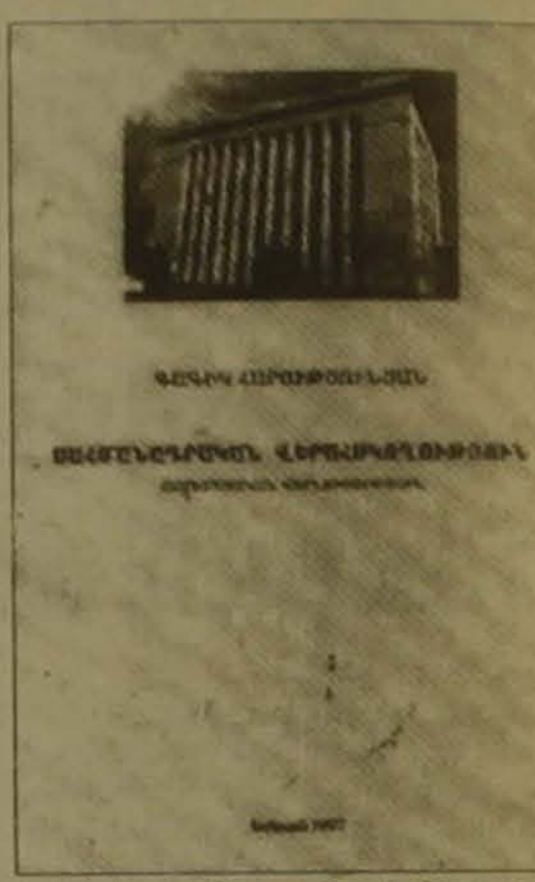

«Նժար» հրատարակչությունը վերջերս լույս ընծայեց ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանի հեղինակած «Սահմանադրական վերահսկողություն» համեմատական վերլուծական գիրքը, մեր պոլիգրաֆիական ներկա պայմանների համար շքեղ ասվելու արժանի տպագրությամբ, լաթե կազմի եւ կրկնակազմի մեջ ամփոփված 262 էջ ծավալով, ռուսերեն ու անգլերեն ամփոփումներով:

Վերջին տարիներին, Հայաստանի անկախության գործընթացին զուգահեռ, իրավական-իրավաբանական բնույթի բազմաթիվ գրքեր-գրքույկներ են հրատարակվել: Դրանց մեծ մասը, դժբախտաբար, թարգմանածո են, միջազգային այս կամ այն հայտնի հեղինակների, իրավագիտության մասնագետների գործեր, որոնք հասկանալի պատճառներով նախորդ տասնամյակներին լայն հասարակությանը անծանոթ են մնացել: Իսկ այժմ, երբ անկախ Հայաստանն իր պետաիրավական հետզհետե կայացող կառույցներով սեփական որոշ փորձ է կուտակել, եկել է ժամանակը միջազգային այդ փորձը սեփական պրիզմայով անցկացնելու, քննական ու համեմատական մոտեցմամբ այդ փորձի տեղայնացումն ու զարգացումը ապահովելու:

Ահա այս իմաստով ուշագրավ է Գ. Հարությունյանի այս նոր գիրքը, որը նվիրված է իրավագիտության միայն մեկ բնագավառի՝ սահմանադրական վերահսկողությանը, առանց որի անհնար է պատկերացնել հասարակության ներդաշնակ զարգացումը ժողովրդավարության եւ իրավական պետության պայմաններում: Գիրքն ունի նաեւ ճանաչողական արժեք, քանզի պարզ ու հստակ ներկայացնում է շուրջ 4 տասնյակ երկրներում հասարակական զարգացման տարբեր փուլերում սահմանադրական վերահսկողության համակարգերի ոչ միայն հակիրճ պատմությունը, այլեւ առանձնահատկությունները, վերահսկողության առարկան, ձեւերը, մեթոդաբանությունը, չմոռանալով դրանց կիրառական նշանակությունը նորանկախ Հայաստանի համար, երբեմն հետադարձ հայացք գցելով անգամ հայ միջնադարյան իրավաբանական գրականության վրա:

Նկատի ունենալով պետաիրավական հարցերի նկատմամբ գրքի հեղինակի ցուցաբերած մեծ ջանասիրությունը իր զբաղեցրած պետական կարեւոր պաշտոնների կատարման ընթացքում եւ նույնիսկ ներկա աշխատությունը, ապա վստահորեն կարելի է ասել, որ ի դեմս Գագիկ Հարությունյանի եւ նրա գլխավորած իրավաբանների թիմի, մոտ ապագայում հայ իրավագիտական գրականությունը վստահորեն կարող է հարստանալ ոչ միայն թարգմանածո, այլեւ ինքնուրույն փորձ ու փորձառության վրա հիմնված նորանոր երկերով: Այլ խոսքով՝ ջարգանալ:

Հ. Ս.

Գյումրի. Հացադուլավորին տեղափոխեցին հիվանդանոց

«Ազգը» տեղեկացրել է գյումրեցի 45-ամյա երաժիշտ, 5 զավակների հայր Դանիել Դարբինյանի սեպտեմբերի 3-ից սկսած հացադուլի մասին, որով նա ՀՀ նախագահից եւ կառավարությունից պահանջել էր հատուկ պետական հոգածություն ամբողջ աղետի գոտու նկատմամբ եւ հարկային քաղաքականության փոփոխություն մինչեւ աղետի հետեւանքների վերացումը: Ամսի 9-ին Դ. Դարբինյանը հարկադրված դադարեցրել է հացադուլը՝ ուշքի գալով հիվանդանոցում, ուր նրան առողջական վիճակի վատթարացման պատճառով տեղափոխել էին նախորդ երեկոյան: Դարբինյանը միաժամանակ, ինչպես տեղեկացանք, մտադիր է պայքարը շարունակել այլ եղանակներով, մասնավորապես՝ պարբերական նստացույցերի միջոցով:

Գ. Մ.

ՔՐԵԱԿԱՆ

Բացահայտվեց սպանության երկու դեպք

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ջրվեժի 1-ին թաղամասի ամառանոցներից մեկում օգոստոսի 21-ին սպանություն էր կատարվել: Դիմակավոր զինված անհայտ անձինք ներխուժել էին թիվ 25 ամառանոցն ու սպանել տանտիրոջը: Այս դեպքից 2 շաբաթ անց՝ սեպտեմբերի 5-ին սպանություն էր գրանցվել նաեւ Հրազդանի վարչական տարածքում, որտեղ մարդասպանների զոհն էին դարձել 48-ամյա Միհրան Քոչարյանն ու 24-ամյա Քնարիկ Պետրոսյանը:

ՆԳ եւ ԱԱՆ փորձաքրեագիտական բաժնի աշխատակիցները, համեմատելով դեպքի վայրերում գտնված փամփուշտներն ու պարկուճները, հանգել էին այն եզրակացության, որ սպանությունները կատարվել են նույն հրազենով: Եվ ահա, սպանությունները կատարելու կասկածանքով ձերբակալվել են Սերգեյ Պետրոսյանը, Ստեփան Ներսիսյանը եւ Արամ Վարդանյանը: Վերջինս կասկածվում է միայն առաջին հանցագործության մեջ: Նրանք երեքն էլ նախկինում երկու անգամ դատապարտված են եղել:

Նյութը պատրաստ էր տպագրության, երբ ՆԳ եւ ԱԱՆ լրատվության եւ հասարակական կապերի բաժնից Արմենպրեսին հայտնեցին, որ, ըստ օպերատիվ վերջին հաղորդագրության, Ս. Ներսիսյանն ու Ս. Պետրոսյանը օգոստոսի 19-ին եւս մեկ ավազակային զինված հարձակում էին կատարել, այս անգամ Նոր Խարբերդում, սակայն դիմադրության հանդիպելով փախուստի էին դիմել:

Նախաքննությունը շարունակվում է:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Սկիզբը էջ 1

ԱՄՆ-ը միակողմանի զիջումներ է պահանջում Հայաստանից

Հասկանալի է, որ Գոբլը ռուսների հարցում հավասարեցնելով անդրկովկասյան երեք հանրապետություններին, Անդրկովկասում ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերի առումով հանկարծ հրաժարվում է հավասարեցման տրամաբանությունից եւ միանշանակ գրում. «Ակնհայտ է, որ ԱՄՆ-ը ավելի շատ հակված է դեպի Ադրբեջանը, փորձելով օգտվել նավթից ու գազից»: Այդ հակվածությունը ընդգծում են նրա հետեւյալ խոսքերը. «Ռոբերտ Քոչարյանին վարչապետ նշանակելու փաստը ավելի շատ ճկունություն կտա պաշտոնական Երեւանի դիրքորոշմանը, որովհետեւ Քոչարյանը կարող է գնալ տարբեր բնույթի զիջումների, առանց որեւէ քննադատության ենթարկվելու»: Այլ կերպ ասած, Գոբլին հուզում է ոչ թե Հայաստանի իրական ազատությունն ու անկախությունը, այլ ազատության եւ անկախության մտահոգության ծառայեցումը ԱՄՆ-ի շահերին, որպեսզի Վաշինգտոնը հայկական իշխանություններից պահանջի զորավիգ կանգնել Ռուսաստանին Անդրկովկասից դուրս մղելու վրացիների ու ադրբեջանցիների ջանքերին եւ ստիպի նրանց գնալ տարբեր բնույթի զիջումների: ԱՄՆ-ի հակվածությունը դեպի Ադրբեջան, ինչի մասին վկայում է Գոբլը, կարծում ենք, հստակ պատկերացում է տալիս, թե Հայաստանը ո՞ւմ է զիջելու, ինչո՞ւ եւ ո՞ր հարցում:

Պոլ Գոբլի երկրորդ հարցազրույցը առաջինի յուրատեսակ լրացումն է: Պարզապես երկրորդում հաշվի են առնված քաղաքական վերջին տեղաշարժերը: Դրանց մեջ առանձնակի կարեւորվում են Ռուսաստանի Դաշնության եւ Հայաստանի Հանրապետության միջեւ «Բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին պայմանագիրն» ու նախագահական ընտրությունները ԼՂՀ-ում: Սրանք այն տեղաշարժերն են, որոնց բնականոն ընթացքը կասկածի տակ է դնում Կովկասն ու Միջին Ասիան ամերիկյան կենսական շահերի գոտի հայտարարելու եւ ղարաբաղյան հիմնահարցի կարգավորումը դենվերյան տարբերակով պայմանավորելու Վաշինգտոնի նախաձեռնությունների հաջողությունը: Ավելին՝ հիմք է ստեղծվում, որպեսզի Ռուսաստանն էլ միանա «Թուրքմենստան-Հայաստան-Իրան, Ղազախստան-Հայաստան-Իրան համագործակցող երկրներին»: Այսպիսով ձախողման եզրին են կանգնում ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերը ինչպես Կովկասում, այնպես էլ Միջին Ասիայում: Քանի որ հայ-ռուսական պայմանագիրը ամրապնդում է Ռուսաստանի դիրքերը, իսկ Անդրկովկասը վերջինի համար կամուրջի դեր է կատարում Միջին Արեւելք ներթափանցման ճանապարհին, ուստի եւ ընդլայնվում են ԱՄՆ-ի ու նրա ռազմական դաշնակիցների՝ Իսրայելի ու Թուրքիայի հարաճուն ճնշումներին դիմակայելու միջինարեւելյան երկրների հնարավորությունները:

Սպասել, որ այս ամենը հանդուրժելի լինի Միացյալ Նահանգների համար՝ իրատեսական չէ: Նրա տեսանկյունից ավելի քան անհանդուրժելի է ճնշումները չեզոքացնելու հեռանկարը, որ ստեղծված իրավիճակում բացվում է միջինարեւելյան մի շարք երկրների առջեւ: Թեեւ դա խթանում է այդ երկրների իրական ազատության ու անկախության ձգտումները, եւ վերջիններս այդ ուղղությամբ ճանապարհ են հարթում, սակայն այդ ընթացքում միանշանակ խափանվում են տարածաշրջանի հետ կապված Վաշինգտոնի հաշվարկները: Ահա թե ինչու Անդրկովկասում տեղի ունեցող վերջին տեղաշարժերը, որոնք ընդլայնելով ամերիկյան ճնշումներին դիմակայելու միջինարեւելյան երկրների հնարավորությունները, նրանց առջեւ իրական ազատության ու անկախության հեռանկար են բացում, սկսում են Վաշինգտոնին մտահոգել Միջին Արեւելքում ԱՄՆ-ի կենսական շահերի առումով նույնպես: Վերջինս նաեւ Միջին Արեւելքում է կանգնում փաստի առաջ:

Պոլ Գոբլն իր երկրորդ հարցազրույցում միանշանակ դառնում է այդ մտահոգության թարգմանը: Քանի որ ԼՂՀ նախագահի պաշտոնում Արկադի Ղուկասյանի ընտրությունն ու հայ-ռուսական պայմանագիրն են ԱՄՆ-ի մտահոգության աղբյուրը, ինքն էլ իր հերթին մտահոգություն է հայտնում, թե ընտրության հետեւանքով ինչպես է նվազում Մինսկի խմբի դերն ու արդյունավետությունը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: «Նախ, ասում է նա, հայերից շատերի մեջ ավելի կարծրացավ այն համոզմունքը, որ Ղարաբաղը դե ֆակտո պետություն է եւ կարող է դառնալ նաեւ դե յուրե պետություն ու պետք է հավասար կողմ դառնա բանակցություններում»: Նրա խոսքերը մեկնաբանության կարիք չեն զգում, պարզապես բացահայտում են ղարաբաղյան հակամարտությունը Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտության վերածելու Վաշինգտոնի նպատակները: Գաղտնիք չէ, որ Լեռնային Ղարաբաղի մասնակցությունը որպես կողմ ղարաբաղյան բանակցություններին մերժելու դեպքում հակամարտող կողմի դերն ակամա Հայաստանին է անցնում:

Ինչ վերաբերում է հայ-ռուսական պայմանագրին, ապա Պոլ Գոբլը դրա առնչությամբ իրարամերժ կարծիքներ է հայտնում: Նա մի կողմից պնդում է, որ պայմանագիրը կուժեղացնի Ռուսաստանի ազդեցությունը ղարաբաղյան հակամարտության հարցում եւ Միացյալ Նահանգների ու այլ պետությունների համար ավելի կդժվարանա կողմերին համաձայնության բերելը, իսկ մյուս կողմից գտնում է, թե հայերը ստանալով անվտանգության երաշխիքներ, ավելի պատրաստակամ կդառնան զիջումներ կատարելու համար: Մինչդեռ անվտանգության երաշխիքների տրամաբանությունը դրա ճիշտ հակառակն է ենթադրում: Ուրեմն խոսքը տվյալ դեպքում ոչ թե Գոբլի անտրամաբանության, այլ հայ հասարակական գիտակցության մեջ միակողմանի զիջումների անհրաժեշտությունն ամրապնդելու տրամաբանության մասին է: Իսկ դա պատահական չէ:

Հայաստանի զիջումն Ադրբեջանում ԱՄՆ-ի դիրքերի ամրապնդման երաշխիքն է: Քանի որ Ադրբեջանը ընդամենը միջոց է Անդրկովկասում Ռուսաստանին դուրս մղելու համար, իսկ կասպյան նավթը՝ ռուս-ամերիկյան հակասությունների արտահայտման ձեւ, ուստի եւ Վաշինգտոնը Հայաստանի զիջումով է պայմանավորում Անդրկովկասում հանուն ազդեցության գոտիների Ռուսաստանի դեմ մղվող պայքարի հաջող ընթացքը: Այն սկսվել էր ԽՍՀՄ փլուզման հետ, երբ Վաշինգտոնի օրակարգում հայտնվեց ռուսական ազդեցության տարածքների հարցը: Պայքարը ներկայումս ամենայն հավանականությամբ երկրորդ փուլ է մտնում: Իսկ Լեռնային Ղարաբաղը, որպես լարվածության հիմնական աղբյուր Անդրկովկասում, հերթական անգամ կարեւորվում է պայքարողների քաղաքական ծրագրերում: Այդ ընթացքում ընդգծվում է Ադրբեջանի ամերիկյան կողմնորոշումը ռազմական դաշնակցի՝ Թուրքիայով միջնորդավորված դերով: Իսկ դա գալիս է ընդգծելու Հայաստանի դերը որպես Ռուսաստանի դաշնակցի: Այս պայմաններում ստեղծվում են անհրաժեշտ նախադրյալներ, որպեսզի Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը վերաճի Ադրբեջան-Հայաստան հակամարտության: Փաստորեն ԱՄՆ-ը, ընդգծելով Ադրբեջանի դերը որպես ուժերի հավասարակշռության պահպանման միջոց, անխուսափելի է դարձնում Հայաստանի դերի ընդգծումը: Ուրեմն ԱՄՆ-ի նախաձեռնությամբ տեսական դաշտի վրա ձեւավորվում է Ադրբեջան-Հայաստան հակամարտությունը, պատասխանատվության համապատասխան հետեւանքներով: Հայ-ադրբեջանական առկա հակամարտության հետագա սրումն այս տարբերակով հավանաբար կնպաստի ԱՄՆ-ի դիրքերի հետագա ամրապնդմանը Ադրբեջանում: Գուցեեւ այդ միջոցով պահպանվի նրա ազդեցությունն Անդրկովկասում: Սակայն դա հազիվ թե նպաստի իրական ազատության, առավել եւս՝ իրական անկախության ամրապնդմանը անդրկովկասյան երեք հանրապետություններում: Ազատության եւ անկախության իրականությունը ԱՄՆ-ի պարագայում ընդամենը միջոց է, ոչ թե նպատակ: Դժբախտաբար մեծ պետությունները բուն նպատակին հասնելու համար միջոցների մեջ խտրականություն չեն դնում: Հատկապես ԱՄՆ-ի պես մի պետություն, որ երկրագնդի վրա ցանկացած վայրում շահեր ունի, ընդ որում դրանք, որպես կանոն, չգիտես ինչու, կենսական բնույթի են:

Ա. Բոժկո. Ուկրաինայի ԱԳՆ հայտարարությունը բխում է Ղարաբաղի հարցը կարգավորելու մտահոգությունից

***ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ:** Սեպտեմբերի 5-ին Ուկրաինայի արտգործնախարարությունը հանդես էր եկել հայտարարությամբ, որում մասնավորապես անօրինական էր համարել ԼՂՀ-ում կայացած նախագահական ընտրությունները: Արմենպրեսի թղթակիցն այն մեկնաբանելու համար դիմեց Հայաստանում Ուկրաինայի դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոյին: Նա ասաց.*

Ինչպես հայտնի է, Լեռնային Ղարաբաղում անցկացված ընտրությունների առիթով մի շարք երկրներ, մասնավորապես Ռուսաստանի Դաշնությունը, Միացյալ Նահանգները եւ այլն, հանդես եկան հայտարարություններով: Եվ Ուկրաինան, որին անծանոթ չեն նմանօրինակ հիմնահարցերը (նկատի ունենք Ղրիմի անջատողական տրամադրությունները եւ արեւմտյան սահմանում Մերձդնեստրի արյունալի իրադարձությունները), նույնպես արտահայտվեց այդ հարցի կապակցությամբ:

Ուկրաինան անկեղծորեն շահագրգռված հակամարտության [illegible] մամբ, հայտարարություն անելիս առաջնորդվել է, ինչպես հավանաբար եւ մյուս երկրները, այն հասկանալի մտահոգությամբ, որ անցկացված ընտրությունները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ տարածաշրջանում խաղաղ գործընթացի վրա: Ինչ վերաբերում է փաստաթղթի բովանդակությանը, ապա Ուկրաինան եւս մեկ անգամ հաստատել է իր լավ հայտնի տեսակետը, որն ի դեպ համընկնում է շատ երկրների պաշտոնական դիրքորոշումների հետ. այն է՝ Ղարաբաղի հարցը պետք է լուծվի խաղաղ բանակցությունների միջոցով: Ինչպես ընդգծված է Ուկրաինայի ԱԳՆ-ի հայտարարության մեջ, «հիմնահարցի լուծման ցանկացած այլ ուղիներ անհեռանկարային են եւ տանում են տարածաշրջանում լարվածության ուժեղացմանը»:

Պարոն Բոժկոն ասաց նաեւ, որ Հայաստանում Ուկրաինայի դեսպանությունը որոշակի լավատեսությամբ է վերաբերվում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում հակամարտության կարգավորմանը: Մինսկի խմբի համանախագահները հնարավորություն են տվել նրա մասնակիցներին մտքերի փոխանակությամբ շփման կետեր գտնելու համար, ելնելով այն բանից, որ կողմերը կարող են եւ պատրաստ են [illegible]

ՌԵՊԼԻԿ

Ներկարար դառնամ հետո՞. օտար լեզու սովորեմ, թե՞...

էլեկտրիկի, մեխանիկի, էներգետիկի, փականագործի, ներկարարի, հյուսնի համար վարպետությո՞ւնն է կարեւորը, թե՞ անգլերեն կամ այլ օտար լեզվի լավ իմացությունը: Այդ վարպետների մասնավոր կարծիքն անշուշտ հետաքրքիր կլիներ իմանալ, սակայն եթե հետեւելու լինենք թերթերում տպագրվող հայտարարություններին, առաջին, կարեւոր նախապայմանը օտար լեզվի իմացությունն է, որից հետո միայն իր գործի հմտությունը: Հիշեցնենք, որ մեր հանրապետությունում, որպես կանոն, օտար լեզուն ուսանում են բուհերում եւ դրանք ամենաթանկ վճարովի ֆակուլտետներն են: Եվ անգամ բուհում ուսանելը բավարար պայման չէ, որ ասենք ԵՊՀ-ի ռոմանագերմանական ֆակուլտետի ուսանողն անպայման ավարտի օտար լեզվի լավ իմացությամբ:

Եթե նույնիսկ լավ է տիրապետում լեզվին, հայտարարության հեղինակների տրամաբանության համաձայն, լիարժեք մարդ զգալու համար պետք է դեռեւս փականագործի, մեխանիկի, էլեկտրիկի, ներկարարի, էներգետիկի ու չգիտես թե էլ ինչի վարպետություն էլ ձեռք բերի, որից հետո միայն հանդգնի մասնակցելու ներկարարի թափուր տեղի համար ԱՄՆ-ի դեսպանության հայտարարած մրցութային ընդունելությանը: «ԱՄՆ-ի դեսպանությունը հայտարարում է մրցութային ընդունելություն ներկարարի թափուր տեղի համար: Պահանջվում է նմանատիպ աշխատանքի փորձ եւ անգլերենի լավ իմացություն» («Ազգի» հայտարարությունների բաժնից):

Սա եզակի տեքստ չէ, որպես կանոն այսպիսի ձեւակերպում են ունենում օտարերկրյա բոլոր կազմակերպությունների հայտարարությունները: Բայց հո՞ չես կարող ազգային արժանապատվություն մեջդ [illegible] կամ ինքնասիրությունդ խոցված համարել. «հացի խնդիր» [illegible] չէ: Մանավանդ որ տեղական կառույցներն էլ աշխատանքային իրենց հրավերներում հավատարիմ են մնում դեսպանատների կամ օտարերկրյա կազմակերպությունների հրավերների տառին ու ոգուն, գերազանցելով իրենց հիմնարկի... հավաքարարի թափուր տեղը: Այդպիսի մի շատ տպավորիչ հայտարարություն եմ հիշում, որով Ազգային ժողովում հավաքարարի թափուր տեղի համար աշխատանքի էին հրավիրում 25-30 տարեկան բարետես կանանց ու աղջիկների: Բարեբախտաբար անգլերենի իմացությունն ու միջազգային աշխատանքային փորձն այս անգամ պարտադիր չէր:

Երբ «Արարատ» ռեստորանի տնօրենությունն է մրցույթ հայտարարում պարախմբի պարուհիների համար, շատ նրբանկատորեն եւ միանգամայն հասկանալի պատճառով ընդգծելով «նախապատվությունը կտրվի 20-30 տարեկան բարձրահասակ աղջիկներին», միանգամայն բնական է ու ընդունելի: Բայց ի՞նչ անուն տալ Ազգային ժողովի հայտարարությանը, որի հեղինակները նույնքան նրբանկատություն ու սեփական ժողովրդին չանարգելու ունակություն չունեցան (հասկանալի է, գեղեցկությունն ու բարետեսությունը բոլորին

է հաճելի), որպեսզի «բարետեսության մրցույթը» հրապարակավ չիրականացնեն:

Աշխատանքի շուկան շատ նեղ է, հասկանալի է, եւ փոքր-ինչ ավելին վաստակելը գայթակղիչ է, բայց մի՞թե հայտարարության տեքստեր պատրաստողներին այդքան անհասկանալի է, որ հաշվապահի ազնվությունն ու օրինապահությունն է կարեւորը, իսկ «միջազգային աշխատանքային փորձը», ինչպես ասում են, տեխնիկայի գործ է, եթե իհարկե [illegible] այդ տեխնիկան ունի:

Թվում է, նույն հաստատության «Զվարթնոց» թռիչքային կենտրոնի համար իր պատվիրած շենքի նախագիծն ու ամրությունն այնքան կարեւոր չեն, որքան այդ «շենքի սպասարկման համար աշխատանքի հրավիրվող» էլեկտրիկի, էներգետիկի, մեխանիկի, փականագործի անգլերեն լեզվի իմացությունը: Եվ հետո, մենք մինչեւ հիմա մրցութային կարգով աշխատանքի անցնելը պատկերացնում էինք բուհերի ամբիոնների վարիչների եւ նմանատիպ այլ հաստատությունների թափուր տեղերի համար, որ մրցույթը ընթանում էր դիմորդների գիտական վաստակի միջեւ:

Այո, փոխվել են ժամանակները, փոխվել են բարքերը... Չմոռանանք ասել նաեւ, որ մրցույթին մասնակցելու համար դիմումներն էլ, որպես կանոն, ուշացած են լինում: Չե՞ք հավատում, փորձեք ինքներդ:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Բոլորն էլ ծերանալու են, բայց ինչպե՞ս

Հայաստանում ներկայումս կան 600-650 հազար թոշակառուներ: Հանրապետության բնակչության 25 տոկոսը: Նրանցից մոտ 110 հազարը առաջին եւ երկրորդ կարգի հաշմանդամներ են: Երեւանում ապրում են առաջին կարգի 5-6 հազար եւ երկրորդ կարգի մոտ 30 հազար թոշակառուներ, այդ թվում՝ միայնակները: Թոշակառուների զգալի մասը ծերունիներ են: Նրանք ստանում են 3300-4000 դրամ թոշակ, որը գոյատեւման նվազագույնի 15-20 տոկոսն է կազմում: Նախկինում միայնակ ծերունիներին եւ թոշակառուներին անվճար երթեւեկության իրավունք էր տրված: Սակայն դրա սահմանները վերջին շրջանում չափազանց սեղմվեցին: Դրան զուգահեռ վերացվեցին արտոնությունները, այդ թվում բնակվարձերի համար ստիպված եղան վճարել 100 տոկոսով: Թոշակառուներն առաջարկում են բազմապատկել եւ համադրել այս թվերը, արդյունքում որոշել՝ ինչքանով ավելի կհամալրվի պետբյուջեն, այստե՞ղ, թե՞ ստվերային տնտեսության հարկումից: «Աշխարհում ոչ մի հետամնաց պետություն նման կերպ չի վարվում անօգնական մարդկանց հետ», զայրացած արձանագրում են նրանք: Սրան գումարվում է թոշակառուների անվճար բուժսպասարկման մասին ֆիկցիան, նույնքան սնամեջ, որքան երեխաներին եւ հղի կանանց վերաբերողը: «Պետպատվերից» անվճար օգտվելու 2 անգամվա իրավունք է միայն տրված: Ո՞ր տրամաբանությամբ տկար մարդը 2 անգամից ավելի չի կարող հիվանդանալ: Օրինակ՝ շաքարախտով հիվանդը: Կյանքը թանկանում է, շուկան դառնում անմատչելի, եւ որեւէ փոխհատուցում այդ առթիվ չի արվում: Արդյո՞ք սա պետական անտարբերություն չէ: Ռուսաստանի Դաշնությունում լրջագույն բժիշկներն ուսումնասիրություններ են կատարել այս բնագավառում եւ ահազանգում են «մահվան բարձրացող կորի» մասին: Իսկ մեզ մոտ որեւէ մեկը չի բարձրաձայնում այդ: Որեւէ անցումային փուլ չի կարող արդարացնել անտարբերության այս քաղաքականությունը:

Ա. Գ.

ԱԶԳ

ազգային

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ

Ի՞նչ է լինելու նոր պայմանագրի ապագան

Զարմանալու ավելորդ չէ, եթե հիշենք, որ 1991-ին կնքված նախորդ պայմանագիրը այդպես էլ չվավերացվեց ո՛չ Հայաստանի, ո՛չ Ռուսաստանի խորհրդարանների կողմից: Ըստ ընթացակարգի, երկու նախագահների օգոստոսի 29-ին ստորագրած «Բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին» պայմանագիրը պետք է նախապես փորձաքննություն անցնի համապատասխան օղակներում, հատկապես՝ երկու երկրների սահմանադրություններին համապատասխանության առումով, ապա վավերացվի խորհրդարաններում, այնուհետեւ պետք է տեղի ունենա վավերագրերի փոխանակում (Երեւանում), որից հետո պայմանագիրը մտնելու է ուժի մեջ: Մինչ այդ, այն ընդամենը «բարի մտադրությունների» քաղաքական հայտարարագիր է, կատարման համար՝ ոչ-պարտադիր, թեեւ, ինչ խոսք, որոշակի դրական ազդեցություն է թողնելու կողմերի քայլերի վրա, քանի որ նրանք չեն կարող կատարելապես հաշվի չառնել պայմանագրի հոդվածներն իրենց քաղաքականության մեջ, եթե նույնիսկ վավերացված չլինի:

Ուստի հարց է առաջանում ե՞րբ է վավերացվելու վերոհիշյալ պայմանագիրը, թե՞ նախորդի օրինակով մնալու է «օդում կախված»: Այդպիսի մտահոգություն է առաջացնում հատկապես այն պատճառով, որ Ադրբեջանի արտգործնախարարությունն արդեն իսկ պաշտոնական բողոք է ներկայացրել Մոսկվային, պահանջելով առնվազն առկախել նրա մի քանի հոդվածների գործադրումը, «մինչեւ հայ-ադրբեջանական հակամարտության խաղաղ լուծումը»:

Կարելի է չկասկածել, որ ադրբեջանական լոբբին ամեն կերպ փորձելու է կասեցնել պայմանագիրը Պետական դումայի քննարկմանն ու հաստատմանը ներկայացնելու գործը, քանզի անտարակուսելի է, որ Դումա մտնելու դեպքում առանց էական դժվարությունների կհավաքի ձայների անհրաժեշտ մեծամասնություն:

Հետեւաբար, մեր դիվանագիտության առաջնահերթ խնդիրն է դառնում Ադրբեջանի այդ ջանքերը խափանելը: Հարցը միայն պատվախնդրության մեջ չէ: Խնդիրն ավելի խորն է, եւ դրան այդպիսի իմաստ հաղորդեց հենց Ադրբեջանը՝ իր անպատեհ նոտայով: Եթե մենք հասնենք պայմանագրի շուտափույթ վավերացմանը, ապա դրանով իսկ աշխարհին ցույց կտանք, որ Ռուսաստանը արցախյան հակամարտությունը չի դիտում իբրեւ «հայ-ադրբեջանական հակամարտություն», առավել եւս՝ «Արցախը գրավելու նպատակով Ադրբեջանի դեմ Հայաստանի ձեռնարկած ագրեսիա», ինչպես փորձում է խնդիրն աշխարհին ներկայացնել պաշտոնական Բաքուն: Պիտի խոստովանել, որ այս քարոզչության մեջ հակառակորդը բավական հաջողել է, եւ դա երեւաց թե՛ Լիսաբոնում, թե՛ Դենվերում: Իհարկե, բանն ամենեւին էլ Ադրբեջանի «ճկուն քարոզչությունը» չէ, այլ՝ կասպիական նավթը, որի բույրից խենթացած՝ այս աշխարհի հզորները խիղճը գրպաններն դրին (եթե ենթադրենք, որ... ունեին): Քանզի հակամարտության հենց ամենասկզբից բոլորի համար էլ պարզ էր, որ Արցախը ոտքի էր ելել ի պաշտպանություն 70 տարի բռնադատված ազգային-մարդկային իրավունքների: Դա ընդգծվել էր նույնիսկ 1988 թվականի հուլիսի 18-ի ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի հիշարժան նիստում, ուր ասվեց, թե «այստեղ իրոք պրոբլեմ կա, Ադրբեջանի նախկին ղեկավարությունը ոտնահարել է լենինյան ազգային քաղաքականության սկզբունքները»: Դա ընդունում էին նաեւ այն ժամանակվա ադրբեջանական կոմունիստ ղեկավարները, հատկապես Այազ Մութալիբովը, փարիսեցիաբար խոստանալով «սխալներն ուղղել»: Թե ինչպես «ուղղեցին»՝ տեսանք Սումգայիթին հաջորդած արյունարբու ջարդերով: Յոթ տարուց ավելի է անցել, եւ աշխարհը ձեւացնում է, թե «մոռացել է» Սումգայիթն էլ, Կիրովաբադն էլ, Բաքուն էլ, արդեն չխոսելով ազատության դրոշ պարզած Արցախի դեմ Ադրբեջանի կողմից ոճրագործ պատերազմի սանձազերծման մասին:

Մենք պարտավոր ենք հիշեցնել դա:

ՌՈՒԲԷՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայ երիտասարդ հրոսակներ Լոս Անջելեսում

Նրանք իրենց համարում են ամերիկահայերի պաշտպան, գրում է «Լոս Անջելես թայմզը»

«Լոս Անջելես թայմզ» թերթն իր օգոստոսի 17-ի եւ 18-ի համարներում երկու մասով հոդված է տպագրել Լոս Անջելեսի տարածքում գործող հայկական հրոսակախմբի մասին:

Հոդվածը պարունակում է բավականաչափ տեղեկություն, որը քաղված է «Հայկական զորություն» (ՀԶ) 120 հոգիանոց հրոսակախմբի մի քանի անդամների հետ անցկացված հարցազրույցներից: ՀԶ-ն գործում է հիմնականում Հոլիվուդում եւ Գլենդեյլում: Ոստիկանությունը ՀԶ-ին մեղադրում է այլազգի հրոսակախմբերի հետ բախումների ժամանակ տասնյակի հասնող սպանությունների եւ բազմաթիվ հրձիգությունների մեջ:

Հակառակ որ ծավալուն հոդվածը բացառապես նվիրված է հայկական հրոսակախմբին, թերթը զգուշություն ցուցաբերելով հայերի անունը չի նշում վերնագրերում, որոնցից առաջինը «Հրոսակախումբը արտացոլում է էթնիկական տարածաշրջանը», իսկ երկրորդը «Ուրույն մարդիկ հարկադրաբար հարգում են հրոսակախմբին»:

Լրագրող Մայքլ Գրիգորյանը հոդվածի սկզբում նշում է, որ «Առաջին համաշխարհային պատերազմի եւ եղեռնի սարսափներից մազապուրծ հազարավոր ամերիկահայերի զավակների եւ թոռների համար ՀԶ-ի առկայությունը արտացոլումն է այն ամրակուռ համայնքի, որն իր փոքր քանակի համեմատությամբ հսկայական հաջողություններ է արձանագրել ինչպես քաղաքական, այնպես էլ գործարարության արվեստի եւ հողագործության բնագավառում»:

Հոդվածը նշում է, որ ՀԶ-ի անդամները իրենց համարում են «պահապաններ երիտասարդ ամերիկահայերի, որոնք հաճախակի հարձակումների են ենթարկվում ավելի վաղ գործող եւ այլազգի ավելի մեծ հրոսակախմբերի կողմից: Նրանք իրենց համարում են ազնիվ ու վեհանձն, ճիշտ այնպես, ինչպես դարասկզբում Նյու Յորքի «Լոուըր Իսթ սայդի» իտալացի, հրեա եւ իռլանդացի ներգաղթողներից կազմված հրոսակախմբերը, որոնք իրար գլխի հավաքվելով փորձում էին շրջակա թշնամական աշխարհից պաշտպանել իրենց արյունակիցներին»:

Հայկական հրոսակախմբի անդամներից մեկը, որն իրեն «Հանդո» է անվանում, ասում է, որ իր մասնակցած կռիվներից շատերը մղվել են «այլազգիների հարձակումներից հայերին փրկելու նպատակով»: «Հայկական զորություն» հրոսակախմբի գլխավոր թշնամին «Մարա Սալվատրուչա» կամ պարզապես «MS» հապավումով հանրածանոթ, հիմնականում սալվադորցիներից կազմված հսկայական հրոսակախումբն է, որը վերջերս սպանեց 18-ամյա Նշան Գազանչյանին լատինամերիկացի մի աղջկա հետ ժամադրվելու համար: Գազանչյանը, ըստ թերթի, հայկական հրոսակախմբի անդամ չէր:

Ըստ երեւույթին, ՀԶ-ն ծնունդ է առել տարիներ առաջ Հոլիվուդի, Մարշալի, Հուվերի եւ Գլենդեյլի դպրոցներում: Հայազգի աշակերտները, որոնցից շատերը Հայաստանից են գաղթել ԱՄՆ, «որպես քաղաքում հայտնված նոր երեխաներ հաճախակի հարձակումների են ենթարկվել սալվադորյան եւ մեքսիկական հրոսակախմբերի կողմից»: Սկզբնական շրջանում ուսանողական բռնցքամարտի մասնակիցները հետագայում «կազմավորվեցին որպես հրձիգություն, սպանություններ եւ փոխվրեժ իրականացնող փոքրիկ հրոսակախմբեր»:

«Նրանք ավելի արագ էին տեղ հասնում, քան 911-ի արտակարգ իրավիճակների ջոկատի անդամները», թերթի թղթակցին ասում է 17-ամյա ուսանողուհի Մոնիկան Հոլիվուդից: Նա հիշեց երկու տարի առաջ կատարված մի դեպք, երբ սալվադորցի ուսանողների մի մեծ խումբ եւ ամերիկահայերի մի փոքր խումբ բորբոքված վիճում էին ինչ-որ չնչին հարցի շուրջ: Մոնիկայի ընկերը «զգալով, որ խնդիրը կարող է կռվի վերածվել, անմիջապես բջջային հեռախոսով կապվեց ՀԶ-ի անդամներից մեկի հետ, մի քանի րոպե անց 20 հոգի հայտնվեցին եւ արագորեն վերջ տվեցին վեճին: Խմբերը ցրվեցին»:

Թերթի հոդվածում նշվում է ՀԶ-ի հիմնադիրներից 24-ամյա Արմեն Պետրոսյանի անունը, որն ասել է թղթակցին. «Լսեք, գիտեմ, որ շատերը մեզ չեն սիրում եւ վատ են խոսում մեր մասին, սակայն երբ իրենց երեխան հայտնվում է դժբախտության մեջ կամ հարձակման է ենթարկվում դպրոցում, նրանք ինձ ու իմ ընկերներին են դիմում անհապաղ, որ պաշտպանենք իրենց զավակներին»:

«Լոս Անջելես թայմզը» նաեւ մեջբերում է կալիֆոռնիացի Հարրի Արզումանի խոսքերը, թե ինչպես 1940-ական թվերին շերիֆ Յուջին Բիսկայլուզը Էլիսյան այգում հայկական բացօթյա խնջույքներից մեկին ներկա գտնվելով հպարտությամբ բացականչել է. «Իմ բանտում ոչ մի հայ չկա»:

Իսկ երգահան Դալիփ Արզումանն ասել է թերթի թղթակցին. «Երբ ես մտածում եմ այստեղ ժամանած հայերի մասին, որոնց թվում են նաեւ պապս ու տատս, հիշում եմ, որ նրանք ամենից շատ հպարտանում էին իրենց աշխատասիրությամբ եւ ազնվությամբ»:

Որոշ ամերիկահայեր հրոսակախմբերի աճի համար մեղադրում են «ամերիկյան քրեական արդարադատության թույլ համակարգը»:

Թերթն այնուհետեւ հաղորդում է, որ «ըստ համակարգիչների օգնությամբ վերջերս կատարված ստուգումների, Լոս Անջելեսի բանտերում գտնվում են 200 հայեր, որը Հարավային Կալիֆոռնիայում 300 հազար հոգի հաշվող ամերիկահայ համայնքի շատ չնչին տոկոսն է կազմում»:

Ճիշտ է, չենք ցանկանում բանտարկված տեսնել նույնիսկ մեկ հայի, բայց երբ հաշվի առնենք, որ վերջին շրջանում բռնությունների ընդհանուր աճ է արձանագրված ամերիկյան հասարակարգում, ապա պետք է խոստովանենք, որ հայերի մասնակցությամբ ոճրագործությունների թիվն, իրոք, չափազանցված է: Մեկ տարի առաջ տեղի հայկական թերթերից մեկը տպագրել էր չհիմնավորված մի լուր, համաձայն որի հազարավոր հայեր, այդ թվում 3000 կին, գտնվում են Լոս Անջելեսի բանտերում: Այս թյուր հաղորդումը զուր տագնապ առաջացրեց հայերի շրջանում, որտեղ էլ որ նրանք ապրելիս լինեն:

Այնպես որ հայկական հրոսակախմբի հարցը նույնպես չպետք է չափազանցված մեկնաբանությունների առիթ դառնա: Ճիշտ է, նույնիսկ մեկն այդ խմբակցությունում շատ պետք է համարել, սակայն փաստ է, որ Լոս Անջելեսի տարածքում ապրող 300 հազար հայերից ընդամենը 120 անդամ ունի այդ հրոսակախումբը: Մեր կազմակերպությունները պետք է որոշակի ծրագիր մշակեն ոչ թե անպայման այդ 120 երիտասարդին վերադարձնելու նպատակով, այլ որպեսզի այդ թիվն ու վիճակը չմեծանա եւ ավելի լուրջ խնդիրներ չառաջացնի:

Բավական չէ լոկ ամոթանք տալ նրանց: Մենք պետք է հասկանանք, թե ինչն է ստիպում այդ պատանիներին միանալու նման խմբավորումների: Մենք պարտավոր ենք միջոցներ ձեռք առնել, որպեսզի այդ խնդիրն ավելի չբարդանա:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»

Ինչո՞ւ չենք օգտագործում հայ մուսուլմանների ներուժը

Գաղտնիք չէ, որ պատմական հանգամանքների բերումով, մասնավորապես թուրքական իշխանությունների կազմակերպած ջարդերի ու զանգվածային կոտորածների հետեւանքով, բազմաթիվ հայեր հաշվեհարդարից փրկվելու հույսով դարասկզբին մահմեդականություն են ընդունել, պահպանելով, սակայն, հայկական ազգային ավանդույթները: Իսլամ ընդունած հարյուրավոր հայազգի քաղաքացիներ ներկայումս բնակվում են Թուրքիայում, Կենտրոնական Ասիայի հանրապետություններում, անգամ Հյուսիսային Կովկասում: Մասնավորապես՝ 8-րդ դարի վերջից Սեւ ծովի հարավ-արեւելյան ափին բնակություն հաստատած համշենահայերը, որոնք թուրքական իշխանությունների ճնշման ներքո հարեւան հույների ու լազերի հետ միասին ստիպված են եղել ընդունել իսլամ: Այսօր համշենցիները բնակվում են Կուբանում, Կրասնոդարի երկրամասի Սոչի, Ադլեր, Մացեստա, Լոո, Շափշուկա քաղաքներում, Վրաստանի (Աբխազիայի) Սուխումում, Գուդաութա, Մծարա, Ծեբելդա, Նոր Աթոն, Գագրա բնակավայրերում: Չնայած շարիաթի օրենքների խստությանը, հավատափոխ հայերին բնորոշ է կրոնական որոշակի լիբերալիզմ եւ, որ ամենակարեւորն է, մեր հայրենակիցները չեն ձուլվել մահմեդական ժողովուրդներին, հիշում են իրենց ծագումը:

Մեզանում տարածված է այն թյուր կարծիքը, որ հայ ժողովրդի բոլոր դժբախտությունների աղբյուրը մահմեդականությունն է, իր ռազմատենչ աշխարհընկալմամբ ու քրիստոնեական ժողովուրդների նկատմամբ պատմական, չթաքցված անհանդուրժողականությամբ: Հայազգի մի շարք հրապարակախոսներ իրենց կրքոտ ելույթներում սիրում են մերկացնել իսլամի կամ պանիսլամիզմի հայակործան վտանգավոր էությունը, մի պահ չմտածելով անգամ, որ դրանով միայն նպաստում են մահմեդական երկրներում թուրքի եւ ադրբեջանցի էմիսարների հակահայկական քարոզչության եւ որպես հետեւանք հակահայկական տրամադրությունների աշխուժացմանը: Մինչդեռ 1915 թ. նաեւ արաբ մահմեդականներն են հազարավոր հայերի կյանք փրկել: Չլիներ Իրանի Իսլամական Հանրապետության բարիդրացիական կեցվածքը հայ ժողովրդի նկատմամբ, շրջափակված Հայաստանը կհայտնվեր անհամեմատ ծանր տնտեսական վիճակում: Տասնյակ հազարավոր հայեր այսօր էլ բնակվում են արաբական ու միջինասիական տարբեր երկրներում, որտեղ, հավաստի աղբյուրների համաձայն, գոյություն ունեն Հայաստանի հետ սերտորեն համագործակցելու պատրաստակամ բավական ազդեցիկ հակաթուրքական ուժեր: Չօգտվել դրանից՝ նշանակում է չտեսնել կամ մոռանալ սեփական ազգային շահը:

Ընթերցողին հավանաբար հայտնի է, որ մուսուլմանական պետություններն ու համայնքներն ամեն տարի գումարում են Իսլամական կոնֆերանսի նիստ, որի ընթացքում, ի շարս այլ հարցերի կարգավորվում է նաեւ այս կամ այն մահմեդական երկրին օգնություն (այդ թվում ռազմական) ցուցաբերելու խնդիրը: Հայտնի է նաեւ, որ այդ կոնֆերանսներում Անդրկովկասի եւ Հյուսիսային Կովկասի մահմեդականության շահերը ներկայացնում է նշյալ տարածաշրջանի հոգեւոր առաջնորդ, ազգությամբ ադրբեջանցի շեյխ ուլ իսլամ Ալլահշյուքյուր Փաշա-Զադեն, որի ելույթների հիմնական մասը առնչվում է հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը: Հակազդեցության չհանդիպող ադրբեջանական ու թուրքական պատվիրակություններին հաջողվում է կրոնական բնույթ հաղորդել ղարաբաղյան իրադարձություններին եւ դրամական, հսկայական օգնություն ստանալ կոնֆերանսի մասնակից երկրներից: Թե ինչ նպատակներով են ծախսվում այդ գումարները, հասկանալի է բոլորիս: Հայազգի իսլամականների մասնակցության դեպքում, ադրբեջանական եւ թուրքական պատվիրակություններին հազիվ թե հաջողվի օգտվել այդ օգնությունից, էլ չենք խոսում մահմեդական պետություններում հայամետ ուժերի գործունեության անխուսափելի ակտիվացման մասին:

Այդ կապակցությամբ Հայաստանում (կամ Հայաստանից դուրս) հավանաբար նպատակահարմար կլիներ նպաստել հայկական մուսուլմանական որեւէ կազմակերպության, ասենք Հայ իսլամականների միության (անվանումը ըստ ճաշակի) ստեղծմանը: Կանխատեսում եմ բարեպաշտ հայ քրիստոնյա ընդդիմախոսների դժգոհությունը: Սակայն մենք հանդուրժում ենք հայազգի կրիշնայականներին, հայ բուդդայականներին, անգամ եհովայականներին, որոնք արդեն բանակ են փորձում թափանցել, պատերազմող երկրում քարոզելով զինված պայքարի անթույլատրելիություն: Իսկ ինչո՞ւ չօգտվել հայ մահմեդականների ծառայություններից, հատկապես որ մուսուլմանների թիվը աշխարհում հասնում է 1 միլիարդի եւ իսլամական մի շարք պետություններ, ասենք, Արաբական լիգայի անդամները, թերեւս սիրով աջակցեն այդ միության գործունեությանը: Եթե նույնիսկ Հայաստանում նման կազմակերպության ստեղծումը կապված է պատմահոգեբանական որոշ բարդույթների հետ, ապա դրսում բնակվող հայազգի մուսուլմանների, ասենք՝ համշենցիների համայնքների ամրապնդումը որեւէ խոչընդոտի չի հանդիպի: Թվում է, թե ամեն մի հարցի, մանավանդ պետական շահերին եւ ազգային անվտանգությանն առնչվող խնդիրներին պետք է մոտենալ պրագմատիկ դիրքերից: Ցանկանում ենք, թե՝ ոչ, հայ մահմեդականությունն այսօր իրականություն է: Ժխտողական կեցվածքն այդ փաստի նկատմամբ, մեղմ ասած, իրապաշտական չէ, հիմնված է զուտ զգացմունքային պատկերացումների վրա: Մենք փաստորեն օտարում ենք մեր ժողովրդի մի ողջ հատված: Մինչդեռ հայկական իսլամական, թեկուզ եւ խորհրդանշական որեւէ կազմակերպություն կարող է հայանպաստ լուրջ բեկում մտցնել Իսլամական կոնֆերանսներում մասնավորապես եւ մահմեդական աշխարհում ընդհանրապես:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ԱԶԳ

Միջազգային

Ըստ «Նյու Յորք թայմզ» թերթի թղթակից Պիտեր Քիլբոռնի, վերջին տարիների ընթացքում խիստ ավելացել է այն աշխատավորների թանակը, որոնք ի վիճակի չեն վճարելու բժշկական խնամք ստանալու համար անհրաժեշտ ապահովագրության տարեկան գումարը, որի հետեւանքով էլ նրանք հայտնվում են անելանելի կացության առջեւ։ Նույնիսկ բժշկական ցանցի նորագույն եւ բազմաբնույթ կետերի բացման չապահովագրված չափահասների մասին, որոնց 17 միլիոնը իրիկ դրույքով աշխատողներ են։ Այդ խմբի մեջ աղքատները, որոնք ժամական 6–7 դոլար են վաստակում, մի կողմից հնարավորություն չունեն ապահովագրվելու, որովհետեւ այնքան էլ չեն ստանում դրան համապատասխան գումար հատկացնելու համար, մյուս կողմից պետության սահմանած բժշկական օգնությունից չեն կարող օգտվել, որովհետեւ այնքան քիչ չեն վաստակում, որ այդ կարգից բերվող գերազանցում է նրանց բժին ովքեր ապահովագրված են։ «Նրանց մեծ մասի համար հարցը կամ բավականաչափ ուտելիք, կամ բավականաչափ դեղորայք գնելն է», ասում է Հասարակական ծառայությունների բաժնի բժշկական օգնության տնօրեն Ռեյ Հանլին։ «Հենց հաշվարկում ես, թե դեղատոմսում գրված դեղորայքը ինչ պետք է արժենա, նրանք քեզ են նայում «գժվե՞լ ես, ինչ է» հարցն արտահայտող հայացքով»։

ԱՄՆ

Հիվանդանալը ֆինանսական ճգնաժամի է վերածվում աղքատների համար

եւ նախագահ Քլինթոնի կողմից երեխաների ապահովագրմանը նպաստող նոր բյուջետային նախագծի առկայության պայմաններում, չապահովագրված ամերիկացիների քանակը ամենաբարձրն է մինչ այժմ արձանագրված ցուցանիշներից։

Վիճակագրական տվյալների համաձայն, աղքատության կարգավիճակով (տարեկան 7.890 դոլար ստացող անհատներ կամ 16.029 դոլար եկամուտ ունեցող 4 հոգանոց ընտանիքներ) չապահովագրված աշխատավորների թիվը 1987-ին 8.1 միլիոն էր, այսինքն աշխատանք ունեցող աղքատների 45 տոկոսը։ Մինչեւ 1992 թվականը, երբ Քլինթոնը նախագահ ընտրվեց եւ սկսեց իրականացնել իր համատարած բուժօգնության ծրագիրը, այդ թվերն արդեն [illegible] 9.6 միլիոնի եւ 48 տոկոսի։ Մինչեւ 1995-ի վերջը դրանք [illegible] [illegible] աղքատության [illegible] նույնիսկ աղքատ աշխատավորների 48 տոկոսը դեռեւս ապահովագրված չէ բուժսպասարկման համար։

Կոնգրեսն ու պետական օրենսդրական մարմինները ամիսներ շարունակ փորձում են լուծել երկրի 10 միլիոն չապահովագրված երեխաների հարցը, մոռանալով 23 միլիոն տեղեկության մեջ մտնեն։ Դրա հետեւանքով էլ հենց հիվանդությունը հարվածում է, նրանք հայտնվում են ճգնաժամի առաջ եւ կարող են հույսը դնել կամ բժիշկների գթասրտության վրա կամ էլ հույս ներկայացնել ամբողջական սնանկացման մասին։

«Իմ հաճախորդների առնվազն 40 տոկոսը հիվանդանալու դեպքում այս վերջին միջոցին է դիմում», ասում է փաստաբան Դանիել Ռոտերը։ Սնանկացման ինստիտուտի տվյալներով անցյալ տարին ռեկորդային է եղել։ Սնանկացման հայտ է ներկայացրել 1.125.006 հոգի, ու նախորդ տարվա համեմատությամբ 29, իսկ 1986-ի համեմատությամբ 150 տոկոսով բարձր է։

Մեղքի մեծ մասը [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] մյուս կողմից այդ աշխատանքների դիմաց վարձատրությունն այնքան է, որ անելանելի դրության է մատնում մարդկանց։ Որպես աշխատանք ունեցողներ նրանք պետության բուժօգնության ծրագից չեն կարող օգտվել, իսկ անհրաժեշտության դեպքում բժշկի դիմել չեն կարող, որովհետեւ ապահովագրված չեն։ Արկանզասում ավելացնում է բժիշկ Կարմեն Հոփֆինզը։

Նախագահի ծննդավայր Արկանզասում չապահովագրվածների քանակը 17 տոկոսի է հասնում, որն ամենաբարձրն է ուրիշ 40 նահանգների համեմատությամբ։ Աշխատավոր աղքատների լուծն այստեղ ամենածանրն է, իսկ նահանգը ամենավատառողջն է ճանաչված։ Հիվանդներն այստեղ հիվանդ էլ մնում են եւ չբուժված մահանում։ Պրատով ամուսինները, որոնք տարեկան 20 հազար են վաստակում, չեն կարողանում ամսական մինչեւ 600 դոլար ընտանիքի ապահովագրման գումարը վճարել։ Դա ավելի մեծ է, քան 400 դոլարի իրենց տան վարձը։ Ըստ պարտատերերի փաստաթղթերի ներկայացրած գեկույցների, բուժօգնության դիմաց ու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] աշխատավորների [illegible] Ըստ դեպքերում կուտակված պարտքերը մարելու համար աշխատավարձեր են կրճատում (անենք շաբաթական 20-ի փոխարեն 66-ի), որն իր հերթին այլ խնդիրներ է առաջացնում։ Ավելացնենք նաեւ, որ հիվանդության պատճառով աշխատավորության նոր է մնում կորցնելով երբեմն օրավարձը, իսկ երբեմն էլ նույնիսկ աշխատանքը։

Բնիկների ցեղասպանություն Ավստրալիայում

Ավստրալիան կրկին մեղադրվել է աբորիգեն երեխաների դեմ խտրականություն ցուցաբերելու համար։ Փաստերը վկայում են, որ բնիկների երեխաները 18 անգամ ավելի հաճախ են հայտնվում բանտում, քան սպիտակ մաշկ ունեցող իրենց հասակակիցները։ Այս մասին Սիդնեյից տեղեկացնում է Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը։

Ավստրալիայի առաջատար իրավաբաններից մեկը այս կապակցությամբ ասում է, որ իրավական համակարգում Ավստրալիայի իշխանությունների վերաբերմունքը բնիկ երեխաների նկատմամբ խիստ անհարիր է միջազգային եւ մարդու իրավունքների համաձայնագրերին։

Վիճակագրական ցուցանիշները վկայում են, որ բնիկ երեխաներն ու պատանիները կազմում են երկրի ընդհանուր բնակչության 2,6 տոկոսը, սակայն 1995-ին հետազոտությունը ցույց է տվել, որ նրանց 40 տոկոսն այժմ գտնվում է արգելավայրերում։ «Սա ցույց է տալիս այն վիթխարի անհամապատասխանությունը, որ գոյություն ունի սեւ եւ սպիտակ ավստրալացիների միջեւ եւ ապագայում երիտասարդ բնիկների նկատմամբ հատուկ ուշադրության անհրաժեշտությունը», ասում է իրավաբանների միջազգային հանձնաժողովի Ավստրալիայի հատվածի փոխնախագահ Այնֆիլդը։ Նա ավելացրել է, թե ազգային վերջին հետազոտությունները ցույց են տվել, որ անչափահաս բնիկները չունեն միեւնույն իրավունքները եւ որ օրենքի բարեփոխումներ են անհրաժեշտ՝ կանխելու այսպիսի անարդարությունները։

Իրավաբանը վկայակոչել է բնիկների «զողացված սերնդի» մասին վերջերս կատարված հետազոտությունը, ասելով, որ նախորդ կառավարության ուծացման քաղաքականությունը լիովին համապատասխանում է ցեղասպանության ՄԱԿ-ի նկարագրությանը։ Նշված հետազոտությունը ցույց է տալիս, որ ավելի քան 100 հազար անչափահաս-բնիկներ են տեղահանվել իրենց ընտանիքներից նախկինում տարված քաղաքականության պատճառով։

Չնայած ընդունելով բոլոր տրված մեծաքանակ անարդարությունները, վարչապետ Ջոն Հովարդը միաժամանակ մերժել է որեւէ փոխհատուցում տալ տուժածներին կամ էլ ազգի անունից ներողություն խնդրել։ Այնֆիլդի կարծիքով, «իմ եւ Ջոն Հովարդի սերնդի համար չկա արդարացում, եթե ներողություն չհայցենք բնիկների նկատմամբ վարած տարբերակված ռասիստական քաղաքականության համար»։

Այնֆիլդը չի համաձայնել Հովարդի այն պնդմանը, որ Ավստրալիան չպետք է «սեւ ժապավեն» կապի բնիկների հետ հարաբերությունների պատմությունում։ «Ներողությունը արժանապատիվ չի անի գործած մեղքերը, կամ էլ ուղղի սխալները, սակայն դա ցույց կտար Ավստրալիայի իշխանությունների հասունությունը, որը ապագայի համար կմաքրեր թունավորված օդը», ասել է նա։

Ա. Մ.

ՌՈՒՍ-ՉԵՉԵՆԱԿԱՆ

Վախա Արսանովը սպառնում է հրապարակայնորեն գնդակահարել ռուս ասպիճանավորների

ՄՈՍԿՎԱ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը խստորեն հակազդել է Չեչնիայի փոխնախագահի այն հայտարարությանը, թե ռուսական ասպիճանավորները, ովքեր մեղավոր են չեչեն ժողովրդի ցեղասպանության մեջ, հրապարակայնորեն կգնդակահարվեն։ Ինչպես հաղորդում են ռուսական աղբյուրները, Արսանովը այդպես է արձագանքել Ռուսաստանի գլխավոր դատախազության որոշմանը՝ քրեական գործ հարուցել Գրոզնիում երկու քաղաքացիների հրապարակային գնդակահարության կապակցությամբ։ Չեռնոմիրդինի կարծիքով, չեչենական ղեկավարությունը իրավունք չունի խախտելու Ռուսաստանի միջազգային պարտավորությունները եւ դրանով իսկ կասկածի տակ դնել երկրի տարածքային ամբողջականությունը։

Ռուսաստանի կառավարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Իգոր Շաբդուրասուլովը Արսանովի սպառնալիքներն անվանել է հրապարակային անզգուշություն, որ վկայում է անբավարար քաղաքական բարեկրթության մասին, եւ հասկացնել տվել, որ դրանք ուղղված են Չեչնիայի տարածքով կասպիական նավթի տարանցման վերաբերյալ պայմանավորվածությունների խափանմանը։

Մեկ տոննա նավթի տարանցման դիմաց Չեչնիային կվճարվի 43 սենթ

ՄՈՍԿՎԱ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Չեչնիայի տարածքով կասպիական նավթի փոխադրման վերաբերյալ Մոսկվայում ստորագրված ռուս-չեչենական համաձայնագրի համաձայն, Ռուսաստանը բանկային հինգ օրվա ընթացքում Գրոզնուն պետք է փոխանցի որոշակի գումար։ Այս մասին ժամուլի ասուլիսի ժամանակ հաղորդել է ՌԴ առաջին փոխվարչապետ Բորիս Նեմցովը։

Ըստ նրա, Ռուսաստանը Չեչնիայի Հարավային նավթային ընկերությանը պետք է փոխանցի միայն երկու վճարում, առաջինը «Տրանսնեֆտ» ընկերության կողմից նավթի յուրաքանչյուր մեկ տոննայի տարանցման դիմաց 43 սենթ սակագնով, իսկ երկրորդ վճարումը կապված է նավթատարի վերականգնման, պահպանության եւ վերակառուցման հետ եւ պետք է կատարվի պետբյուջեից 854 հազար դոլար ընդհանուր գումարի չափով։

Ժակ Շիրակը սեպտեմբերի 25-ին կայցելի Ռուսաստան

Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի գրասենյակը տեղեկացրել է, որ նախագահը սեպտեմբերի 25-ին առաջին պաշտոնական այցելությունը կկատարի Ռուսաստան մի խումբ գործարարների ուղեկցությամբ։ Ինչպես հայտնի է, քաղաքական դիտորդները հանգել են այն եզրակացության, որ Ֆրանսիան սկսել է կարեւոր գործընկեր համարել Ռուսաստանի իշխանությունների ի դեմս։ Շիրակն այս տարվա ընթացքում արդեն երեք անգամ ոչ պաշտոնական հանդիպումներ է ունեցել իր գործընկեր Բորիս Ելցինի հետ Մոսկվայում եւ Փարիզում։

Կլաուս Քինկելը սթափության կոչ է անում Թուրքիային

Սեպտեմբերի 9-ին թուրքական «Էնի Յուզըլ» թերթի հրապարակած հարցազրույցում, Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելը մեկ անգամ եւս ընդգծել է, որ Թուրքիան մոտ ապագայում չի կարող դառնալ Եվրամիության լիիրավ անդամ։ Նա հայտնել է, որ Թուրքիան նախ պետք է բարելավի մարդու իրավունքների վիճակը, արդարացիորեն լուծի քրդական հակամարտությունը եւ բարեփոխումներ կատարի տնտեսության մեջ։ Ինչպես հայտնի է, երկրում տիրող քաղաքական անորոշ վիճակի հետեւանքով տնտեսությունը վերջին տարիներին զգալի անկում է ունեցել, սղաճը կազմում է 80 տոկոս, շարունակվում է զինված պայքարը ՔԲԿ դեմ եւ որոշակի քայլեր չեն կատարվում մարդու իրավունքների վիճակը բարելավելու ուղղությամբ։ Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը, որը սեպտեմբերի 12-ին Գերմանիայում հանդիպում պետք է ունենա Քինկելի հետ, հայտնել է, թե այս հայտարարություններում որեւէ նորություն չկա։ «ԵՐԵՎԱՆ»

Իսլամական ճակատը դադարեցնում է շփումներն Ալժիրի իշխանությունների հետ

ՈՍԲԱԹ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Փրկության իսլամական ճակատը հայտարարել է, որ դադարեցնում է ամեն տեսակ շփումներն Ալժիրի իշխանությունների հետ։ Այդ մասին հաղորդվում է ճակատի կոմյունիկեում, որը հրապարակվել է Լոնդոնում հիմնավորված «Աշ շարք ալ-աուսաթ» լրագրում։ Ըստ ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, որպես երկխոսությունը վերսկսելու միակ պայման Փրկության իսլամական ճակատը պահանջում է «չեղյալ հայտարարել» իր ղեկավարի՝ Աբաս Մադանու «անօրինական կալանքը»։ Փաստաթղթում պնդվում է, թե Փրկության իսլամական ճակատի դիրքորոշումը վերջերս Ալժիրի խաղաղ բնակչության նկատմամբ գործադրված զանգվածային «բարբարոսական» հաշվեհարդարների «հետեւանքն է»։

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԻՌԼԱՆԴԻԱ

Իրադրության կարգավորման հիմնարար փաստաթուղթ ստորագրվեց

ԼՈՆԴՈՆ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Օլսթերի ազգայնական կարծիկները, որոնք հանդես են գալիս Միացյալ Թագավորության կազմից Հյուսիսային Իռլանդիայի դուրս գալու օգտին, Բելֆաստում վավերացրել են «Ժողովրդավարության եւ ոչ բռնության սկզբունքների մասին ակտը»։ Հյուսիսային Իռլանդիայի իրադրության կարգավորման հիմնարար փաստաթուղթը։ Այն համաձայնեցվել են Մեծ Բրիտանիայի, Իռլանդիայի եւ ԱՄՆ-ի կառավարությունները եւ ավելի վաղ ստորագրվել էր հանրապետական կարծիկների գլխավոր հակառակորդների՝ Օլսթերի յունիոնիստական կուսակցությունների կողմից։

Շին Ֆեյնի կողմից ոչ բռնության մասին ակտի վավերացման դրանից Հյուսիսային Իռլանդիայի կարծիկների ու բողոքականների պաշտոնական զինված կազմավորումները զինաթափելու գործընթացի նախապատրաստման մեխանիզմը գործի դրվեց։ Լոնդոնում արդեն պաշտոնապես հաղորդվել է, որ մինչեւ ընթացիկ շաբաթվա վերջը նախատեսվում է զենքի հանձնումը վերահսկող միջազգային հանձնաժողով կազմել։

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, «Այրիշ» Շին Ֆեյնի կուսակցության միանալը, որն Օլսթերի արմատական կազմակերպության Իռլանդիայի հանրապետական բանակի քաղաքական թեւն է, ձեւականորեն վերացնում է Օլսթերի իրադրության կարգավորման բանակցությունների մասնակիցների բոլոր սահմանափակումները։ Այդ բանակցությունները սկսվելու են սեպտեմբերի 15-ին Բելֆաստում։

ԱԶԳ

Մշակոյթ

Հայ կինոյի արծիւը. Ֆրունզէ Դովլաթեան

Աստուած նրան աշխարհ էր բերել, որտեղից ծառայէր իր ազգի մշակոյթին։ Նա ծնուել էր որպէս արուեստի մշակ։ Որպէս գեղագէտ։ Որպէս արտիստ։ Խուսափում եմ ասել դերասան կամ բեմադրիչ։ Որովհետեւ նրա մէջ ներդաշնակօրէն զուգորդուած էին դերասանի, բեմադրիչի եւ անգամ երգիչի բնատուր ունակութիւններ։ Նա Արտիստ էր։

Ֆրունզէ Դովլաթեանը պատանեկան տարիքից բեմ ելաւ։ Ոչ միայն նրա համար, որ Ֆրունզէի պատանեկութիւնը զուգադիպեց երկրորդ աշխարհամարտին եւ տղան ստիպուած էր հացը վաստակել սեփական ուժերով, եւ ոչ նրա համար, որ տաղանդաւորէն յայտնուեց մի գաւառական թատերախմբի կազմում, որը պատանու դերակատարի պէտք ունէր, եւ ոչ էլ նրա համար, որ Ֆրունզէն հմայիչ արտաքինով երիտասարդ էր, այլ որովհետեւ նրա ճակատին Աստուծոյ ձեռքով գրուած էր՝ «ԱՐՏԻՍՏ»։

Արտիստականութիւնը նրա արեան բաղադրութեան, գեների մէջ էր։ Այնտեղ՝ Գյավառում, որ Ֆրունզէի ծննդավայրն էր. ծնուել է 1927 թուականի մայիսի 26-ին, Դովլաթեանները, աւելի ստոյգ Ֆրունզէի հայրը եւ դարձեալ ուրիշ ազգականներ դերասաններ էին։ Հայրը՝ Վաղինակը, նաեւ հիանալի ձայն ունէր եւ ամբողջ Գյավառը հմայուած էր նրա երգով։

Յետոյ, շատ տարիներ անց, երբ Ֆրունզէն իր գործընկերների հետ կը բեմադրի «Սարոյեան եղբայրները» կինոժապաւէնը, նա կը վերյիշի՝ արդէն կեանքից հեռացած իր հօր մէկ-երկու կատարումները։ Ու դրանք նոր գոյն, նոր երանգ կը հաղորդեն հիանալի ժապաւէնին։

Ֆրունզէն կինոաշխարհ ոտք դրեց նոյնպէս պատանեկան տարիքից՝ դեռ 16-ը նոր էր բոլորել։ Մեծանուն Համօ Բեկնազարեանը «Հայֆիլմում» բեմադրում էր իր ամենասիրելի կինոնկարը՝ «Դաւիթ Բէկը»։ Պատերազմը բացառիկ հնարաւորութիւն էր ընձեռել հայ արուեստագէտին էկրան հանելու Րաֆֆու գլուխ գործոց վիպերգը, ներկայացնելու հայ ժողովուրդի կեանքը եւ սխրանքը՝ ազատ ու անկախ ապրելու իր հազարամեայ գոյամարտում։ Ընձեռուած ոչ մեծ դերում, Ֆրունզէն, այնուհանդերձ նկատուեց եւ հանդիսատեսի, եւ արուեստագէտների կողմից։ Իսկ Բեկնազարեանը պատերազմից յետոյ նկարահանեց «Անահիտ» հէքիաթը, անձնուէր ու խիզախ երիտասարդի՝ Վաչականի դերը, չքնաղ Մետաքսեայ Սիմոնեանի նոյնքան չքնաղ Անահիտի կողքին կատարեց Ֆրունզէ Դովլաթեանը։

Նա արդէն մայր թատրոնի դերասան էր եւ անգամ արժանացաւ Ստալինեան (յետոյ վերանուանուեց պետական) մրցանակի։ Այդպիսի պատուի չէին արժանացել թատրոնի մեծերը՝ Հրաչեայ Ներսիսեանը, Գուրգէն Ջանիբեկեանը, Օլգա Գուլազեանը։ Շատերը։ Մինչդեռ պատանի Ֆրունզէն դափնեկիր դարձաւ։ Այն ժամանակ, 1950 թ. ես դեռ ուսանող էի եւ մի սրամիտ արտայայտութիւն եկաւ ու ընկաւ թատերական ինստիտուտի ուսանողութեան ականջը։ Մեծն Վահրամ Փափազեանը Ֆրունզէին հեգնանքով ասել էր.

– Տղաս, դափնեկիր դարձար, կը մնայ, որ դերասան էլ դառնաս։

Ի դէպ, այս մասին յիշատակել էի իմ գրքերից մէկում եւ Ֆրունզէն, որ գյավառցու հումորից զուրկ չէր, ասաց. թէ ես Փափազի խօսքը գյումրեցու շուրթերով եմ ներկայացրել։ Մենք երկուսով սրտանց ծիծաղեցինք՝ նկատի ունենալով մեծ վարպետի հումորը։

Յիրաւի, Ֆրունզէն դեռ մեծ ճանապարհ պիտի անցնէր՝ բեմարուեստի դափնիներ նուաճելու համար։ Եւ ի պատիւ Ֆրունզէի ասենք, նա բաց ճակատով անցաւ այդ ճանապարհը։ Դափնեկիր դարձաւ մէկից աւելի անգամ՝ հաստատելով իր մնայուն տեղը ազգային կինոարուեստում։ Արժանացաւ նաեւ ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստի բարձր կոչման։

Ժամանակին նա գիտակցեց, որ լիարժէք արուեստագէտ դառնալու համար անհրաժեշտ են գիտելիքներ եւ մեկնեց ուսանելու Մոսկուա։ Ընտրեց ոչ թէ դերասանի, այլ կինոռեժիսորի մասնագիտութիւնը։ Որքան գիտեմ նրա այս վճռի կայացման մէջ վճռական խօսք է ունեցել Ֆրունզէի վաղամեռիկ կինը՝ Ժենեան, որը մեր ինստիտուտի ուսանողութեան մէջ եզակի էր՝ իր բազում շնորհներով։

Դովլաթեանի բախտը բերեց. նա աշակերտեց հռչակաւոր ռուս բեմադրիչ Սերգէյ Գերասիմովին, որը նաեւ հիանալի մանկավարժ-ուսուցիչ էր։

Ինստիտուտն աւարտելուց յետոյ, «Մոսֆիլմում» իրականացրեց «Առաւօտեան գնացքներ» քնարական ֆիլմի բեմադրութիւնը։

Ու սկսուեցին կինոբեմադրիչ Դովլաթեանի ստեղծագործական որոնումները, որոնք հարուստ էին, թէ՛ յաջողութիւններով, թէ՛ սայթաքումներով։ Դովլաթեանի իւրաքանչիւր ժապաւէն, անկախ նրա գեղարուեստական լուծումներից (տաղանդաւոր արուեստագէտի սայթաքումը նոյնպէս արժէք ունի) նոր էջ է բացել մեր կինոարուեստի տարեգրութիւնում, իսկ «Բարեւ, ես եմ», «Սարոյեան եղբայրները», «Երկունք», «Երեւանեան օրերի խրոնիկա» ֆիլմերն ունեն միջազգային չափանիշի դրոշմը եւ վկայում են դրանց ստեղծագործողների, առաջին հերթին բեմադրիչի տաղանդը։

Դովլաթեանն իր ստեղծագործութեամբ նոր փուլ բացեց հայկական կինոարուեստում։ Նկատենք, որ Դովլաթեանի գործընկերները ի մեծ մասի. նոյնպէս տաղանդաւոր արուեստագէտներ են. սցենարիստներ Պ. Զէյթունցեան, Ա. Աղաբաբով, հնչիւնային օպերատոր Իրինա Օրսուխանեան, նկարիչ Ռ. Պապաեան, դերասաններ Ա. Ջիգարխանեան, Գ. Ջանիբեկեան, Խ. Աբրահամեան, Ազատ Գասպարեան, կոմպոզիտոր Մ. Վարդազարեան, օպերատոր Ալ. Յավուրեան եւ ուրիշներ։

Շուրջ երկու տասնամեակ տողերիս հեղինակը աշխատել է Ֆ. Դովլաթեանի հետ։ Ունեցել ենք ե՛ւ գեղեցիկ, շատ գեղեցիկ օրեր՝ հարուստ ստեղծագործական որոնումներով ու

բանավէճերով, ունեցել ենք նաեւ անհամաձայնութիւններ, անգամ սուր բախումներ, որոնցում պատահել է ինքն է իրաւացի եղել, պատահել է ես՝ «Հայֆիլմի» տնօրէնս։ Սակայն մի՞թէ դա է կարեւորը։ Ոչ, անշուշտ...

Այստեղ՝ հեռաւոր Գլենդէյլում ինձ հաղորդեցին Ֆրունզէ Դովլաթեանի մահուան լուրը։

Ես այդքան հոգեպէս ցնցուել եմ, երբ առել եմ Պարոյր Սեւակի մահուան բօթը։

Յետոյ նորից խորունկ վիշտ եմ ապրել, երբ մեզանից հեռացել են Յովհաննէս Շիրազը, Հենրիկ Մալեանը, Սերգէյ Փարաջանովը, Մհեր Մկրտչեանը...

Եւ հիմա՝ վախճանուել է Ֆրունզէ Դովլաթեանը։ Հեռանում է մէկը, որ քո կեանքի որոշակի հատուածն է լրացրել, որը եղել է քո մտքերի, քո զգացմունքների եւ քո տառապանքների արտայայտիչը։ Քո մէջ ներարկել է հպարտութիւն ու սէր ազգիդ. քո հիմքերիդ նկատմամբ։ Քեզ տարել է դէպի հեռաւոր գալիքիդ բացերը...

Ֆրունզէ Դովլաթեանի կեանքի երգը նրա կերտած ժապաւէններն են, որոնց մէջ արտայայտուած են մեր ժամանակների միտումները, մեր ազգային խառնուածքը, մեր յոյզերն ու զգացմունքները։

Բայց քանի՜-քանի՜ երգ մնաց չիրագործուած, մնաց Ֆրունզէի հոգու եւ մտքի խորունկ ծալքերում։ Օհ, ես դրանք նոյնպէս գիտեմ։ Ֆրունզէն երազում էր բեմադրել «Մուսա դաղը», «Հին Աստուածները», Օրբելի եղբայրների դրամատիկ կեանքի վէպը։ Ափսոս հին համակարգում դրանց էկրանաւորումը տարբեր պատճառներով հնարաւոր չէր։ Իսկ ահա վերջին 4–5 տարիներին, նա աշխատում էր մի կինոսցենարի վրայ, որը կարծես թէ պայմանականօրէն «Պաս» էր վերնագրել։ Սակայն այս դէպքում էլ բեմադրիչ Դովլաթեանի առաջ մէկ ուրիշ պատ, նիւթական միջոցների հայթայթման մէկ ուրիշ պատ բարձրացաւ։

Հին ու նոր պատերը փլուելով իրենց տակն առան արուեստագէտի փխրուն սիրտը։

Ֆրունզէն այլեւս չդիմացաւ հին ու նոր վէրքերին։ Ափսոս, չդիմացաւ։ Հանգաւ իր հետ տանելով չիրագործուած շատ ու շատ երգեր։

Նրա լուսահոգի հայրը՝ Վաղինակը սիրում էր երգել.

Թեւերդ բաց,
Լայն թեւերդ...

Արծուի թեւերի մասին է խօսքը։

Հայ կինոյի Արծիւն էր Ֆրունզէ Դովլաթեանը, որ կարող էր թեւերը լայն բացելով դեռ շատ հեռուներ նուաճէր։

Ունէր նա այդ սլացքի ուժը, բայց...

Ժողովուրդին մնաց նրա արարած կինոերկերը։ Դրանք մեր ազգային մշակոյթի գանձերն են, որ կարող են տեղ ունենալ նաեւ համաշխարհային կինոյի տարեգրութիւնում։

ՓՐՈՖ. ՌԱԶՄԻԿ ՍԱՐՈՅԵԱՆ
Լոս Անճելըս

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«Հարմոնիա» կենտրոնի անդրադարձը

Ութ և կես դար առաջ 1147 թվին իր խանն Յուրի Դոլգորուկին փայտե պարիսպներ կառուցեց այն բնակավայրի շուրջ, որը հետագայում դարձավ հզոր Ռուսիայի մայրաքաղաքը՝ Մոսկվա անվանումով։ Հարյուրամյակների ընթացքում աննշան բնակավայրից Մոսկվան աճել և դարձել է աշխարհի խոշորագույն քաղաքներից մեկը։ Այն աշխարհի արդյունաբերական, գիտության ու մշակույթի կարևորագույն կենտրոններից մեկն է։

Այստեղ, սկսած 16-րդ դարից ապրել և գիտության, մշակույթի, առևտրի և այլ ասպարեզներում իրենց գործունեությունն են ծավալել շատ հայորդիներ։ Այսօր էլ Ռուսաստանի Դաշնության մայրաքաղաքում գործում է հայ համայնքը։ Այս օրերին նշվում է փառապանծ քաղաքի հիմնադրման 850-ամյակը։ Այդ նշանակալի տարելիցի առթիվ մեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերվում նաև մեզանում։ Մայրաքաղաք Երևանի մշակութային օջախներում անցկացվում են միջոցառումներ նվիրված Մոսկվայի 850-ամյա հոբելյանին։

Դրանցից մեկը տեղի ունեցավ Երևանի ճարտարապետի տանը։ Այն ասմունքի երեկո էր, որը կազմակերպել էր ռուսական մշակույթի «Հարմոնիա» միջազգային կենտրոնը, որի ներկայացուցիչ Մայա Բաղդասարյանը համառոտակի անդրադարձավ նշանակալի հոբելյանին Մոսկվայի հիմնադրման 850-ամյակին։

Ելույթ ունեցավ ասմունքող Աննա Միքայելյանը, որը ներկայացրեց դարասկզբի ռուս նշանավոր բանաստեղծուհի Մարինա Ցվետաևայի ստեղծագործություններից կազմված կոմպոզիցիա։ Ասմունքողի ծրագրում ներառված էին ինչպես հեղինակի չափածո, այնպես էլ արձակ ստեղծագործություններ, նրա մասին կենսագրական և ստեղծագործական տեղեկատվություններ։

Տաղանդավոր բանաստեղծուհու ստեղծագործությունը մատուցվեց կատարողական բարձր մակարդակով և ջերմ արձագանք առաջացրեց։

Երեկոյի հաջողությանը մեծապես նպաստեց նաև դաշնակահար Գևորգի Ավանեսովի նվագակցությունը։

Մոսկվայի հիմնադրման 850-ամյակին նվիրված ասմունքի երեկոյին ներկա էին Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի դեսպանատան աշխատակիցները։

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Անահիտը հիացրեց երկրպագուներին

Կանադահայ երգչուհին հայրենիքում

Արվեստի բարձունքներ տանող ճանապարհը հեշտ չի եղել կանադահայ երգչուհի, Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ժողովրդական երգի բաժնի ուսանող Անահիտ Մնացականյան-Հուսունցյանի համար։ Երգել է «Ակունք», «Մարաթուկ» ազգագրական խմբերում, համերգային շրջագայությունների մեկնել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ, Մերձավոր Արևելքի երկրներ և [illegible] է ունեցել Հայաստանի ռադիոյով և հեռուստատեսությամբ [illegible] ֆոնդային ձայնագրություններ։

[illegible] նի կոնսերվատորիայի վերապատրաստման [illegible] շրջանավարտ [illegible] տարի առաջ վերաբնակվել է Կանադայում։ Հեռավոր այս երկրում գեղարվեստական բարձր չափանիշներով նա ներկայացնում է հայկական կատարողական արվեստը։ Մենահամերգների բազմաթիվ հրավերներ է ունեցել կանադահայ տարբեր կազմակերպությունների կողմից։ 1995 թվականի փետրվարին հանդես է եկել բարեգործական համերգով, որի հասույթը տրամադրել է Հայաստանի ծնողազուրկ երեխաների ֆոնդին։ 1997 թվականի հունիս ամսին մասնակցել է Տորոնտո քաղաքում կազմակերպված ազգագրական երգի համաշխարհային փառատոնին։ Թողարկել է լազերային սկավառակ։

Նախքան Կանադա մեկնելը երգչուհին «Մուսէ» խորագրով մենահամերգ է տվել Երևանի կամերային երաժշտության տանը, ելույթներ է ունեցել ֆիլհարմոնիկ փոքր համերգասրահում, արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի և համագործակցության հայկական ընկերությունում, Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում և Արցախում։

Սիրված երգչուհին կրկին հայրենիքում է։ Հանդիպումը նրա հետ տեղի ունեցավ կամերային երաժշտության տանը։ Երգչուհու համերգացանկը ուներ հարուստ ու բազմազան ծրագիր, ուր ընդգրկված էին միջնադարյան հոգևոր երգեր, ռոմանսներ և ժողովրդական երգեր։

Համերգին մասնակցում էին նաև դուդուկահարներ Գևորգ Դաբաղյանը, Վարազդատ Հովհաննիսյանը, ջութակահար Կամո Խաչատրյանը, դաշնակահարուհի Մարինե Թամրազյանը։

Երգչուհին իր ելույթը սկսեց... ասմունքով։ Հայրենի ունկնդիրներին նա դիմեց Պարույր Սևակի տողերով, որոնցից բաժանվել էր ժամանակավորապես։ Այնուհետև հնչեց Կոմիտասի «Տերունական աղոթքը»։

Երգչուհին կատարեց նաև Մակար Եկմալյանի, Խոսրովիկոս Սյունեցու և իր ստեղծագործություններից։ Ջերմ արձագանք առաջացրեց «Պանդուխտի երգը», որը հայրենակարոտ երգչուհու հայրենիքին տածած սիրո արտացոլումն է։ Հնչեց նաև պատմահայր Խորենացու «Ո՛ այր...» ստեղծագործության հիման վրա երգչուհու հեղինակած երգը։

Թե երգչուհու և թե համերգին մասնակից երաժիշտների ելույթները բացառիկ ջերմ արձագանք առաջացրեցին։ Համերգի հովանավորն էր Կանադայի «Գեղարդ» երաժշտական կենտրոնը։

Հ. Մ.

Փասադենայում բեմադրվելու է «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսը

Սեպտեմբերի 13-ից «Համազգայինի» Փասադենայի մասնաճյուղի «Լևոն Շանթ» թատերախումբը անգլերեն լեզվով կներկայացնի Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսը վաստակավոր բեմադրիչ Սաքո Տասոյանի բեմադրությամբ։ «Լևոն Շանթ» թատերախումբը հիմնադրվել է 1992 թ. և արդեն ներկայացրել է Լևոն Շանթի «Եսի մարդը», Անտոն Չեխովի «Արջը» և «Առաջարկությունը», Անի Չփուքչյանի «Հայ ըլլար, չէ՞ր ըլլար», Ռոջեր Ֆերդինանդի «Երեք տղա, մեկ աղջիկը»։ Այս նոր բեմադրությունը յուրահատուկ է, որովհետև առաջին անգամ է թատերախումբը պիես բեմադրում անգլերենով։ Ընտրվել է Վ. Սարոյանի համամարդկային խնդիր ներկայացնող պիեսը, որ միաժամանակ հոգեհարազատ է յուրաքանչյուր հայի։

[illegible]

ԱԶԳ մարզական

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆոգտսի թիմը 4-0 հաշվով հաղթեց Հայաստանի հավաքականին

Երկօրյա հանգստից հետո Հայաստանի ազգային հավաքականը հերթական հանդիպումն անցկացրեց: Երեկ, երեւանյան ժամանակով ուշ երեկոյան մեր թիմը հյուրընկալվեց Գերմանիայի ընտրանուն: 4-0 հաշվով ավարտված խաղի մանրամասները կհայտնենք վաղը: Կարծում էինք, ալբանացիների նկատմամբ տարած խոշոր հաշվով հաղթանակից հետո հայ ֆուտբոլիստները լի են վճռականությամբ «ճակատամարտ տալու» գերմանական «մեքենային», սակայն... ԳՖՀ հավաքականը հատուկ ներկայացման կարիք չունի: Այնուամենայնիվ, ի՞նչ նորություններ կան Եվրոպայի չեմպիոնների ճամբարից:

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Ֆուտբոլասերներն արդեն տեղյակ են, որ շաբաթ օրը պայքարից անմասն չէր մնացել նաեւ մեր մրցակիցը: Գերմանացիները շատ ծանր խաղ անցկացրեցին Պորտուգալիայի հավաքականի դեմ եւ միայն խաղավարտից 9 րոպե առաջ կարողացան խուսափել պարտությունից: Այս առիթով երկրի մամուլը չվարանեց քննադատության մեծ արշավ ծավալել: Ըստ գերմանացի լրագրողների, բունդեսհավաքականը վերջին տարիների ամենաանգույն խաղերից մեկն անցկացրեց: «Մի՞թե նման խաղ պետք է ցուցադրի աշխարհում լավագույնի կոչմանը հավակնող եւ հին աշխարհամասում ուժեղագույնը համարվող ընտրանին», հարցադրում է գերմանական ամսագրերից մեկը: Դե ինչ, հպարտ գերմանացիները սովոր են միայն հաղթանակների եւ յուրաքանչյուր անհաջողություն ցավալիորեն են ընդունում: Հասկանալի է, որ դիտողությունները (եթե իսկապես դրանք հիմնավորված են) ամենեւին էլ փշերով չեն ընդունում ոչ ֆուտբոլիստները, ոչ էլ մարզիչները: Նրանք հաճախ փորձում են մտնել ինքնապաշտպանության մեջ եւ անել անհրաժեշտ հետեւություններ: Միգուցե դրանում է հաջողության նախապայմանը:

Անդրադառնալով Հայաստանի հետ խաղին, տեղական մամուլը նշում է, որ թեեւ Երեւանում իրենց թիմը հաղթել է 5-1 հաշվով, բայց դա ամենեւին էլ չի արտացոլում հայկական թիմի ներուժը, որը բավական լավ տպավորություն թողեց: «Հայերը ֆուտբոլ խաղալ գիտեն: Նրանք ցուցադրում են հարավցիներին բնորոշ տեխնիկապես գրագետ, թեեւ ոչ այնքան արագ ֆուտբոլ: Դրան գումարելով այս ազգի պայքարելու ձգտումը, դուք պատկերացում կկազմեք մեր մրցակցի մասին: Այսօր անդրկովկասյան այդ երկիրը ճգնաժամում է: Ծանր օրեր է ապրում նաեւ ֆուտբոլը: Սակայն Հայաստանի հավաքականը փորձում է արժանիորեն ներկայանալ աշխարհին», հայտնում է մարզական թերթերից մեկը: Իսկ մեկ այլ պարբերական գրում է, որ 1974 թ. ԽՍՀՄ չեմպիոն Երեւանի «Արարատը» բավականին նյարդայնացրեց «Բավարիայի» ֆուտբոլիստներին, որոնց թվում էին աշխարհի մի շարք չեմպիոններ: Բավարացիները մեծ դժվարությամբ հաղթեցին երեւանյան թիմին: «Սա խոսում է այն մասին, որ ժամանակին հայերը շատ լավ ֆուտբոլիստներ են ունեցել», եզրափակում է լրագրողը: Ինչպես տեսնում եք, հանդիպումը բավականին մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել:

Գերմանիայի հավաքականի ավագ մարզիչ Բերտի Ֆոգտսը [illegible] նշել է. «Նրանում ու հաղթելուն չեմ կասկածում: Բայց ինչպե՞ս կընթանա խաղը, դժվարանում եմ ասել»: Բունդեսմարզչի տագնապն անհիմն չէ: Բանն այն է, որ վնասվածք ունեն պաշտպան Շտեֆան Ռոյթերը եւ կիսապաշտպան Անդրեաս Մյոլլերը, որոնք նույնիսկ հայտագրվածների թվում չեն: Իսկ Մյոլլերի զուգընկեր Մաթիաս Զամմերը օրերս վերսկսեց մարզվել: Շաբաթօրյա խաղի համեմատ զգալի փոփոխություններ էին կրել Գերմանիայի հավաքականի պաշտպանական եւ կիսապաշտպանական գծերը: Այս մրցամարտը 2 զգուշացումների պատճառով բաց թողեց նաեւ Յուրգեն Քոհլերը: Փոխարենը 4-ամյա ընդմիջումից հետո ընտրանու պաշտպանական գիծը ամրացնելու է կրկին հրավիրվել Օլաֆ Թոնը: Իսկ կիսապաշտպաններ Մարկո Հաքերը, Մաթիաս Հագները եւ Քրիստիան Ցիգեն, հավանաբար չարդարացնելով մարզչի սպասելիքները, եւս չեն ընդգրկվել հավաքականում:

«Եվրո-96»-ի լավագույն թիմի ավագ մարզիչը նախապատրաստվելու էր հրավիրել 18 ֆուտբոլիստների, որոնցից երեքը «լեգեոնականներ» են:

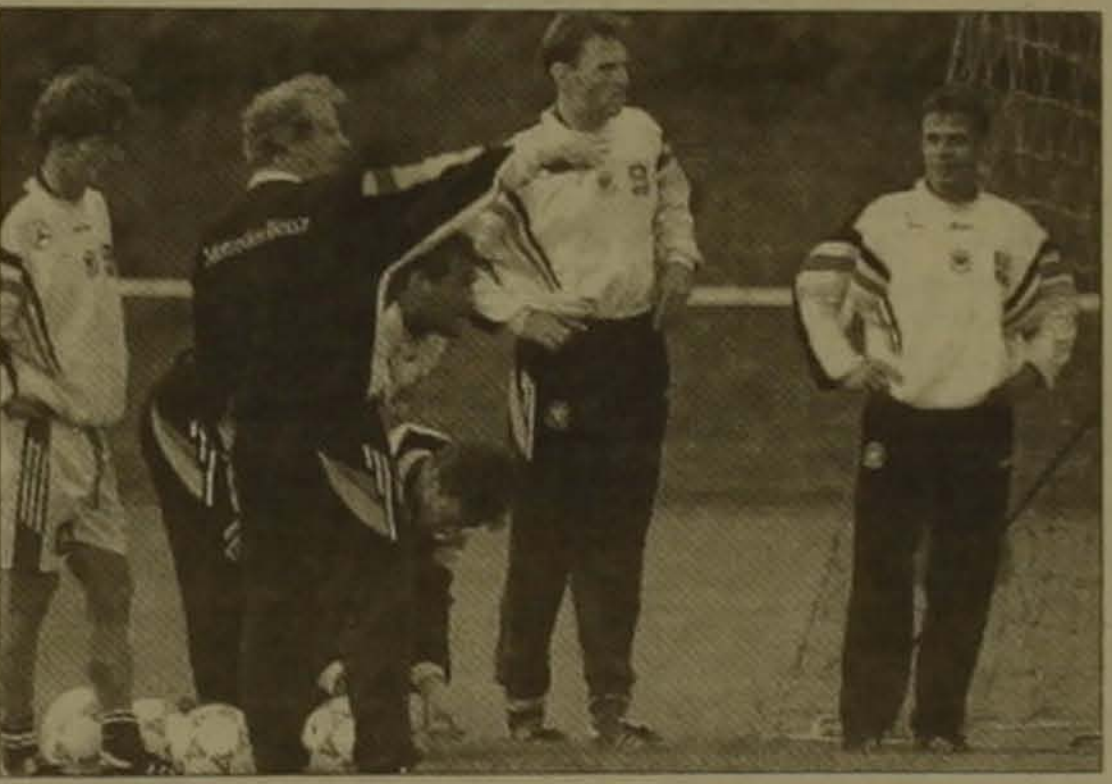

Խոսեք ուշադիր լսեք, տղաներ

Գերմանիայի հավաքական

դարպասապահներ
Օլիվեր Կան («Բավարիա»)
Անդրեաս Քյոպկե («Մարսել», Ֆրանսիա)
պաշտպաններ
Մարկուս Բաբել («Բավարիա»)
Թոմաս Հելմեր («Բավարիա»)
Օլաֆ Թոն («Շալկե-04»)
Թոմաս Լինկե («Շալկե-04»)
Յենս Նովոտնի («Բայեր»)
Քրիստիան Վյորնս («Բայեր»)
կիսապաշտպաններ
Մարիո Բասլեր («Բավարիա»)
Միխայել Տարնատ («Բավարիա»)
Թոմաս Հյուսլեր («Կառլսրուե»)
Յորգ Հայնրիխ («Բորուսիա»)
Դարիուշ Վոշ («Բոխում»)
հարձակվողներ
Օլիվեր Բիրհոֆ («Ուդինեզե», Իտալիա)
Ֆրեդի Բոբիչ («Շտուտգարտ»)
Ուլֆ Կիրստեն («Բայեր»)
Յուրգեն Քլինսման («Սամպդորիա», Իտալիա)
Լարս Ռիկեն («Բորուսիա»)

Գլխավոր մարզիչ՝ Բերտի Ֆոգտս

Հին սխալների հետեւանքը

Շվեյցարիայի Լոզան քաղաքում ավարտվեց սպորտային մարմնամարզության աշխարհի առաջնությունը: Մրցումների վերջին օրը ծրագրի առանձին ձեւերում Սվետլանա Խորկինան զուգափայտերի վրա բազմամարտում նվաճած 2 «ոսկիներին» գումարեց 2 արծաթե մեդալ՝ գերանի վրա մրցումներում եւ ազատ վարժություններում: Ընդ որում, երկու դեպքերում էլ նա վաստակել էր նույնքան միավոր, որքան եւ հաղթողը՝ ռումինուհի Ջինա Գոգեանը: Սակայն որակավորման արդյունքներով, որը Խորկինայի մոտ փոքր-ինչ ցածր էր, ռուսաստանցին մնաց երկրորդը: Տղամարդկանց պայքարում Ալեքսեյ Նեմովը առաջինն էր ազատ վարժություններում, իսկ հենացատկում արծաթե մեդալի արժանացավ մեկ այլ ռուսաստանցի՝ Նիկոլայ Կրյուկովը: Նա զիջեց ղազախստանցի Սերգեյ Ֆեդորչենկոյին: Ընդհանրապես ռուսաստանցի մարզիկները բոլորից շատ մեդալ նվաճեցին՝ 3 ոսկե, 5 արծաթե եւ 3 բրոնզե: Սակայն բարձրակարգ մեդալների թվով նրանց գերազանցեցին ռումինուհիները՝ 4 ոսկե մեդալ:

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱԶՔ

«Տուր դե Սեւանը» մեկնարկեց

Այսօր Հանրապետության հրապարակից մեկնարկեց «Տուր դե Սեւան» բազմօրյա խճուղային հեծանվավազքը 432 կմ ընդհանուր մրցատարածությամբ: Այն անցկացվում է առաջին անգամ՝ «Փրկենք Սեւանը» նշանաբանով ու բաղկացած է 4 փուլերից: Կազմակերպիչներն են Գեղարքունիքի մարզպետարանը (մարզպետ՝ Ռուդիկ Ղուկասյան) եւ հեծանվային մարզաձեւի Հայաստանի ֆեդերացիան (նախագահ՝ Ռուբեն Գեւորգյան): Ստուգատեսին կմասնակցեն նաեւ Վրաստանի 10 հեծանվորդներ: Գեղարքունիքի մարզպետարանը փոխանցիկ գավաթ եւ դրամական պարգեւ է սահմանել հաղթողների համար: Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացրեցին, որ հեծանվավազքի անցկացման նպատակն է համաշխարհային հանրության ուշադրությունը բեւեռել Սեւանի հիմնախնդրին: Նախատեսվում է այն դարձնել ավանդական միջազգային մրցաշար, որը կմտցվի նաեւ հեծանվային մարզաձեւի համաշխարհային ֆեդերացիայի օրացուցային պլանում: Այսօր մասնակիցները կհաղթահարեն Երեւան-Հրազդան-Սեւան-Գավառ 101 կմ մրցատարածությունը:

Քիքբոքսինգի Հայաստանի հավաքականը կմասնակցի աշխարհի առաջնությանը

Ռուսաստանի մայրաքաղաք մեկնեց քիքբոքսինգի Հայաստանի հավաքականը, որը կմասնակցի վաղն այստեղ մեկնարկող աշխարհի պատանեկան առաջնությանը: Մեր հանրապետության պատվիրակները կներկայանան բոլոր՝ 4 մարտաձեւերում՝ 8 հոգի ֆուլ-կոնտակտում (18–19 տարեկան), 3-ը՝ լայթ-կոնտակտում եւ 4-ը՝ սեմի-կոնտակտում (15–18 տարեկաններ): Մեկ մարզիկ կներկայանա անհատական կոմպոզիցիայում: Դա հավաքականի ամենակրտսեր անդամ 12-ամյա Կարո Ժամկոչյանն է: Ֆուլ-կոնտակտ մրցաձեւում հանդես կգան եվրոպայի պատանեկան գավաթակիր, «Իդոն-97» մրցաշարի հաղթող 67 կգ քաշային 19-ամյա Սերգեյ Պետրոսյանը, 63,5 կգ քաշային կարգում՝ այս տարվա եվրասիայի գավաթակիր Արման Կուջոյանը: Սեմի-կոնտակտում ուժերը կչափի «Իդոն-97»-ի հաղթող Արսեն Հովսեփյանը (69 կգ):

Հավաքականի հովանավորներն են «Ռ. Ն. Գ.» ասոցիացիան (գլխավոր տնօրեն՝ Արեգ Նավասարդյան) եւ «Հայկական ավիաուղիները»: Հայաստանի պատվիրակության ղեկավարն է մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Հայկ Ժամկոչյանը, հայտնեցին սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից:

Ֆիտիպալդիի ինքնաթիռն ընկավ

«Ֆորմուլա-1»-ի հայտնի վարորդ, աշխարհի կրկնակի չեմպիոն եւ «Ինդիկարի» հաղթող Էմերսոն Ֆիտիպալդին երկուշաբթի օրը հասցվեց Բրազիլիայի հիվանդանոցներից մեկը: Նրա վարած գերթեթեւ ինքնաթիռը վայր ընկավ Սան Պաուլոյի մերձակայքում, Ֆիտիպալդիի ընտանիքին պատկանող նարնջի այգուց ոչ հեռու: Ինքնաթիռում է գտնվել նաեւ նրա 6-ամյա որդի Լուկան, որը չի տուժել: Մարզիկը վթարից հետո չի կարողացել ինքնուրույն շարժվել, ինչից կարելի է ենթադրել, որ վնասվածքները բավականին լուրջ են:

Կուլթհարդը շահեց մեծ մրցանակը

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոարշավի աշխարհի առաջնության հերթական փուլը՝ «Իտալիայի մեծ մրցանակը» բոլորի համար անսպասելիորեն շահեց շոտլանդացի Դեւիդ Կուլթհարդը՝ «Մակլարեն» մեքենայով: Նրան մոտ 2 վայրկյան զիջեց Ժան Ալեզին «Բենետոն» թիմից: Երրորդն էր «Ուիլյամսի» վարորդ Հայնց Հարալդ Ֆրենտցենը: 6-րդը՝ վերջնագիծը հատած գերմանացի Միխայել Շումախերը, պահպանում է առաջատարությունն ընդհանուր հաշվարկում: Կանադացի Ժակ Վիլնյովը նրան զիջում է 10 միավոր:

Բարձրակարգ թենիս Տաշքենդում

Տաշքենդում 40 հազար դոլար մրցանակային հիմնադրամով մեկնարկեց թենիսի մրցաշարը «Նախագահի գավաթ» անունով: Ուզբեկստանի մայրաքաղաք են ժամանել մի շարք ուժեղագույն թենիսիստներ, որոնց թվում է աշխարհի թիվ 4 ռակետ Եվգենի Կաֆելնիկովը: Մասնակիցների թվում է նաեւ անգլիական թենիսի հույսը՝ Տիմ Հենմանը, որը բարձր գնահատեց մրցաշարի կազմակերպումը եւ հիանալի մարզահամալիրը:

Մրցաշարի առաջին շրջանում Կաֆելնիկովը երկու սեթերում պարտության մատնեց Դմիտրի Տոմաշեւիչին Ուզբեկստանից (6–4, 6–2): Նշենք, որ մեկ շաբաթ անց ռուս թենիսիստը կգլխավորի երկրի հավաքականը Դեւիսի գավաթի խաղարկության ընտրական մրցամարտում Ռումինիայի թիմի դեմ:

Բրազիլիայի ֆուտբոլի աստղ եւ սպորտի նախարար Պելեն Սանտյագոյում ընթացող ժամույի ասուլիսում լրագրողների ուշադրության կենտրոնում է: Նա հայտարարել է, թե [illegible] Մարադոնայի [illegible]

Օրվա հետքով

ԲԱՔՈՒ

Ադրբեջանը թուրքերին կրկին զանգատվել է հայերից

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմի ու պետնախարար Աբիդ Անդիջանի Բաքու կատարած այցելությունն ավարտվել է երկու երկրների միջեւ ստորագրված համատեղ հայտարարությամբ: Իսմայիլ Ջեմը ճամփո ասուլիսում ընդգծել է, որ այդ այցը եղել է «ծայրաստիճան արդյունավետ, երկու երկրների միջեւ առկա բոլոր հարցերն էլ հստակեցվել են»:

Ստամբուլի «Մարմարան», վկայակոչելով թուրքական մամուլի հաղորդումները, գրում է, որ Ադրբեջանը թուրքական պատվիրակների հետ շփումների ընթացքում ամեն վայրկյան որպես խաղաքարտ առաջ էր մղում Հայաստանի հետ ունեցած հակամարտությունը: «Այդ հարցը բանակցությունների ողջ ընթացքում դամոկլյան սրի պես կախված էր բանակցողների գլխավերեւում: Ադրբեջանի ղեկավարները շարունակ զանգատվում էին Հայաստանի սահմանադուռը բացելու մասին Թուրքիայում հրապարակված լուրերից, Ռուսաստան-Հայաստան համաձայնագրից, թուրք գործարարների Հայաստան այցելությունից, Ռուսաստանի կողմից Հայաստանին զենք հանձնելուց եւ, վերջապես, նրանք մեկ անգամ եւս հստակ կերպով բանակցությունների սեղանի վրա դրեցին իրենց սպառնալիքը, եթե Հայաստանի հետ հարաբերությունները սերտացվեն, Թուրքիան պետք է մոռանա Բաքու-Ջեյհան նավթատարի ուղեգիծը», գրում են թերթերը: Ըստ նույն աղբյուրների, «Ադրբեջանի ղեկավարները նույնիսկ ջանացել են համոզել, թե Ռուսաստանի կողմից Հայաստանին հանձնված զենքերի մի մասը տրվում է PKK-ին (Քրդստանի բանվորական կուսակցությանը), ուրեմն եւ գործածվում է Թուրքիայի դեմ»:

Այցը լուսաբանելու նպատակով Բաքու մեկնած թուրք լրագրողները հայտնում են, որ Ադրբեջանի մտասեւեռումների պատճառով թուրք պատվիրակության անդամները բազմաթիվ դժվարին պահեր են ապրել: Համատեղ հայտարարության ստորագրումից առաջ եղել են երկար վիճաբանություններ, քանի որ Ադրբեջանը ցանկացել է, որ այնտեղ հիշվի նաեւ Հայաստան-Ռուսաստան համաձայնագիրը: Թուրքական կողմը մերժել է այդ ցանկությունը: Ի վերջո, հայտարարության մեջ կողմերը շեշտել են, որ «Թուրքիան ու Ադրբեջանը վճռականորեն դատապարտում են Ադրբեջանի վրա Հայաստանի ագրեսիան»:

Հայտարարության մեջ նշվում է նաեւ, որ Թուրքիան խոստանում է Ադրբեջանին օգնել, եթե «Ադրբեջանը ենթարկվի սպառնալիքների կամ գրավման»: Ադրբեջանի ղեկավարները թուրք պատվիրակներին ցույց են տվել մի քարտեզ, որտեղ պատկերված է Հայաստանի հեռահար հրթիռների հարվածային ներուժը: Ըստ նրանց, Գյումրիում ու Ստեփանակերտում տեղակայված 32 «Սկադ-Բ» եւ 27 «Կրուգ» հրթիռային համակարգերը կարող են հարվածել Ադրբեջանին եւ Թուրքիայի սահմանից այն կողմ 300 կմ խորությամբ:

Թուրքիան 300 միլիոն դոլար է հատկացրել Ղազախստանում փոքր ու միջին բիզնեսի զարգացման համար

ԱԼՄԱ-ԱԹԱ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ղազախստանը եւ Թուրքիան որոշել են գործողության մեջ դնել լայնամասշտաբ երկկողմ կապերի դեռեւս չօգտագործված ներուժը: Այդ մասին ասվեց Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի ու վարչապետ Ակեժան Կաժեգելդինի հետ Թուրքիայի վարչապետ Մեսութ Յըլմազի Ալմա-Աթայում կայացած հանդիպումների եւ կառավարական պատվիրակությունների բանակցությունների ընթացքում: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, դրանց արդյունքների հիման վրա ստորագրվել են Համատեղ հռչակագիր երկու երկրների փոխհարաբերությունների եւ համագործակցության հետագա զարգացման ու խորացման մասին, ինչպես նաեւ համաձայնագրեր առեւտրատնտեսական ու տեխնիկական ոլորտներում, բժշկության եւ առողջապահության բնագավառում փոխգործակցելու մասին:

Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը հաղորդել է, որ Թուրքիայի կառավարությունը լրացուցիչ կապիտալ ներդրումների ձեւով մոտ 300 մլն դոլար է հատկացրել ղազախական տնտեսությունում փոքր ու միջին բիզնեսի զարգացման համար: Բացի այդ, ասել է Նուրսուլթան Նազարբաեւը, Թուրքիան պատրաստակամություն է հայտնել ֆինանսական օգնություն ցույց տալ երկրի նոր մայրաքաղաքի Ակմոլայի զարգացման գլխավոր հատակագծի կազմմանը:

Ղազախստանի կառավարության մամլո ծառայության տվյալներով, հանրապետությունը Թուրքիայի հետ արտանքաշրջանառության ծավալով ԱՊՀ-ում երրորդ տեղն է զբաղեցնում Ռուսաստանից եւ Ուկրաինայից հետո: Ընթացիկ տարվա սկզբին երկրում գործող 2200 համատեղ ձեռնարկություններից 319-ի համատերեր են թուրք քաղաքացիներ: Իսկ դրանցից 20 խոշորագույններն ունեն կապիտալների ներդրման ծրար, որը հասնում է 2 մլրդ դոլարի:

ՏԱՍԱՈՐՏ

Սկսվել են վրաց-աբխազական բանակցությունները

ՍՈՒԽՈՒՄ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Աբխազիայի նախագահի Սուխումի նստավայրում սկսվել են հակամարտության կարգավորման շուրջ վրաց-աբխազական երկօրյա բանակցությունները, որոնց մասնակցում են Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի առաջին փոխնախարար Բորիս Պաստուխովը եւ Վրաստանում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Լիվիո Բոտան: Բանակցությունների ժամանակ կքննարկվեն վրաց-աբխազական կարգավորման արձանագրության, գաղթականների վերադարձի եւ ահաբեկչական գործողությունների հետ կապված հարցերը, որոնց թիվը վերջին ժամանակներս աճել է Աբխազիայի Գալիի շրջանի անվտանգության գոտում: Բանակցությունները տեղի են ունենում դռնփակ:

Մոսկվան հերքեց Իրանին օգնելու մեղադրանքը

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանի ԱԳՆ-ը եւ զենքի վաճառքով զբաղվող «Ռոսվոորուժենիե» ընկերությունը հերքեցին «Վաշինգտոն թայմս» թերթում հրապարակված այն հաղորդագրությունը, որի համաձայն Իրանը Ռուսաստանի օգնությամբ միջուկային հրթիռներ է արտադրում: ԱԳՆ-ի խոսնակ Վլադիմիր Անդրեեւը Ռոյթերի թղթակցին ասաց, թե միջուկային զենքի արտադրության ասպարեզում Ռուսաստանը չի համագործակցում Իրանի հետ եւ այդ երկրին չի փոխանցում այդօրինակ արտադրության համար անհրաժեշտ տեխնոլոգիաներ: Ըստ «Վաշինգտոն թայմսի»՝ Իսրայելը հայտարարել է, թե Ռուսաստանն ու Չինաստանը Իրանին աջակցում են միջուկային հրթիռներ ստեղծելու գործում:

Նոր պայթյուններ Դուշանբեում

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Մոսկվայի ժամանակով մոտավորապես ժամը 12-ին մի շարք նոր պայթյուններ որոտացին Դուշանբեի կենտրոնում: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, ինքնաշեն պայթուցիկ սարքեր են պայթել քաղաքի կենտրոնում՝ օդանավակայան տանող ավտոխճուղու շրջանում: Այս գիշեր դարձյալ նույն տեղում լուրջ պայթյուն է որոտացել: Միջադեպի վայրը շրջափակված է զրահատեխնիկայով եւ իրավապահ մարմինների ստորաբաժանումներով: Չանրապետության ուժային կառույցների ներկայացուցչի կարծիքով, տեղի ունեցածը որոշ ուժերի ձեռքի գործն է, որոնք ուզում են ազգային հաշտության հանձնաժողովի նախագահի Դուշանբեում սպասվող գալստյան նախօրեին ապակայունացնել Տաջիկստանի իրադրությունը:

ADANA
COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:

★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB:

★ Ընդունում ենք ավանդներ հետեւյալ տոկոսադրույքներով՝

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԱԴՐԱՄ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	36.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:

★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ
Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն Չարենց 68 (ՊԱ հետեւի մասում):
Հեռախոս 52-54-39:

Շատ տպագրել է
3 լուրջ մարդ պայմանագրով աշխատելու համար:
Հեռ. 27-10-21: Զանգահարել ժ. 19-22-ը:

Շատ գնում եմ
2 սենյականոց բնակարան քաղաքի ծայրամասերում:
Զանգահարել 224268. 230402

Կ ի ն ա մ ե մ
Երեխա. 10 ամսականից բարձր հասակի:
Զանգահարել 248856. 553701

ՔԱՇԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄ

Առանց դիետաների եւ ֆիզիկական վարժությունների: Միջազգային մակարդակի լավագույն մասնագետները կօգնեն ձեզ:
30 օրում 5-15 կգ:
20 մլն գոհ հաճախորդներն արդեն մեզ հետ են:
Իսկ դո՞ւք:
Հեռ. 26-76-56. ժամը 20-ից 23-ը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
1 սենյականոց բնակարան «Զվարթնոց» կինոթատրոնի հարեւանությամբ:
Հեռ.՝ 234646, 577052

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Հայրենական եւ արտասահմանյան կենցաղային էլեկտրական սարքավորումների նորոգում
Գյուլբենկյան (Կուտուզովի) 41
Հեռ. 22-22-37

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
երկհարկանի կիսակառույց սեփական տուն առանց ներքին հարդարանքի Նոր Արեշում:
Հեռ.՝ 581841

Գ ն ու մ ե մ
2.000 հատ 20-30 կգ տարողությամբ խաղող տեղափոխելու փայտե կամ պլաստմասե արկղեր:
Հեռ. 48-83-16. (8+246) 2-26-16

Robin Generators RGX3500
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ:
☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Չց	3.0 կվտ	2.5 կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Չց	3.5 կվտ	3.0 կվտ	6.1 ժ	

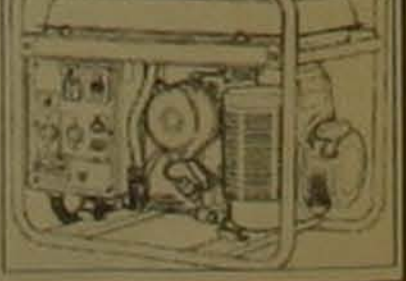

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 661 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության 10. 09. 1997 Գինը 100 դրամ